היינטיגער נומער האט 10 זייטען.

№ 236 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 30 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג | 14 października 1927 r. | פרייטאג, י"ח תשרי ת'רפ"ח | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּעטריקאַווער 18. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

ŻĄDAJCIE WSZĘDZIE

MARKA PEPEGE FABRYCZNA

ŚNIEGOWCE KALOSZE

„PEPEGE"

POLSKI PRZEMYSŁ GUMOWY T.A. w GRUDZIĄDZU

ELEGANCKIE TRWAŁE TANIE

Śniegowce damsk. z gabar. z aksamit wyłogami wysokie Zł. 25.—
" " " " " niskie " 22.—
" " z tryk. „Jersey" z aks. wyłogami niskie " 19.—
Kalosze męskie ciepłe " 12.70
" damskie " 11.30

Pod protektoratem Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Wystawa Ruchoma w Helenowie

na życzenie publiczności **przedłużona** do 23 (niedzieli) r. b. włącznie

w sobotę, niedzielę i następnych dni będą wydawane do każdego normalnego biletu wejścia numery na cenne **PREMJÓWKI** jak: tonnę węgla, worek cukru, mąkę, obuwie, Kilim, miody i wina krajowe, swetry i t. p. wartościowe przedmioty.

Nadto w **sobotę i niedzielę** od godz. 2 popoł. **urozmaicona zabawa dziecięca** ogniami bengalskimi pod nazwą: **„Polska jesień w Helenowie"**. Wieczorami każdego dnia i w niedzielę na porankach przygrywa orkiestra 28 p. strz. Kan.

A więc spieszcie do szczęścia na wystawę!

צו דער ערלאַנגונג פון מיין קוזין
גדלי' כאהן
מיט מר.
רעגינא ברענדזינסקא
חינשען א הערצליכן מזל-טוב און פיל גליק
חיים שמוליעוויטש און פאַמיליע.

אכטונג לאדז און פראווינץ! עס איז שוין די הייכסטע צייט זיך צו פערזעהען מיט א לאַטעריע-צעטל פון גליקליכן קאנטאר, וואס פיל יודישע פאַמיליעס זענען לעצטענס בײַ אונז גליקליך געווארען בײַ

נ. בריליטשטיין,
לאדז, נאַרוטאָוויטש 31, טעל. 12-47
קאָנטאָ פ. ק. ע. 64098.

אויף די פראָוויזיע ווערט געשיקט נאָכן ערהאַלטען די געשעלונג. נאָך א בעגרעניצטער צאָהל לאָסען זענען צו דער ערשטער קלאַס צו בעקומען.

Dr. med. **H. Leichter**
קאַנסטאַנטינער 9 רוג זאַכאָדניע, טעל. 40-66
צאָהן-כירורג
פּאַרע. פון לערנגשע קראַנקהייטען הי: שווענקעס, נייזען דושאָוס לעס, צאָהן-פיסטולעס א.ו.ו.
נעמט אָן פון 5—1½ און ווינטער פון 9—11 פאַרם.

Dr. **Z. Rakowski**
זעלבע, פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינאָווסקא 9 טעלעפ. 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שוואַכלער.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמען אויך אָן אין לעשעניצע זגעזשער 17 פון 01 מיז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכם.
0816

Dr. med. **Ludwik Rapeport**
P, Narutowicza 25 (רויפלנע) Tel. 44-10
ספּעציאַליסט פאַר נערען-, בלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען
נעהמען אָן פון 3 ביז 5 נאָכם.

Dr. M. Goldfarb
זאַוואַדזקא 18, טעלעפאָן 53-19.
הויט-, האָר- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 9—12 פאַרם. און 5—8 אָוועד.
פאַר אויגענפּיטעלסע — פרייזען ערפּעסיג

Dr. med. Braun
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וענערישע קראַנקהייטען
און פּענער שוואַכע.
באַהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויסטאַל)
צוריקגעקעהרט
23 פאַלודניאָווא 23
טעל. 40-26
נעמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 נ.מ.

Dr. med. **G. Gersztajn**
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגען-קראַנקהייטען.
Trauguta 2 (קרוטסע)
נעמט אָן פון 2—12½, פאַר אויגענפּיטעלסע פון 7-8 אָוו

Dr. med. **S. Neumark**
Moniuszki 5, (פּאַסאַזש-מייער)
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר הויט, האָר, און וענערישע קראַנקהייטע
באַהאַנדלונג מיט רענגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7—8,
פרייען פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

אונזער ב' מיטגליד ה' יהושע לייב ריבקינד צוליב טויט פון זיין אונפערגעסליכן פאָטער
נ"ע
ברוך דניאל
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל און בייליד
די פערוואַלטונג פון „לינת הצדק".

NAJTRWALSZE-NAJELEGANTSZE
ŚNIEGOWCE i KALOSZE
ZNAK 1924 B.I.R.Ç. RIGA. FABR. QUADRAT.
MARKI „QUADRAT" RYGA.
DO NABYCIA WSZĘDZIE.
PRZEDSTAWICIEL E. TUWIM, WARSZAWA, LESZNO 12, Tel. 61-04

זאַל „קאַלאַסעאום" זאַכאַדניע 53.
דינסטאָג (שמיני עצרת) ד. 18 ד. ח. 9 א זייגער אָוועד קומט פאָר א אבשידס-אָוועד
צוליב דער אבריזע נאָך אַמעריקאַ פון בעריהמטען יוד. אייזען-קעניג
גרשון ברויטבארד
ה' ברויטבאַרד וועט בעוויזען זיינע עקסעריסנטען.
דער אָוועד וועט זיין פערבינדען מיט טענץ, געהיימע פּאָסט, אַרקעסטער אונטער דער לייטונג
פון ה' קאַכאַנאָווסקי און פיל אַנדערע איבעראַשענדע אַטראַקציעס.
בילעטען צו בעקומען אין טאָג פון דער פאַרשטעלונג בײַ דער קאַסע פון „קאַלאַסעאום" זאַכאַדניע 53.

ערשטקל. שניידער-אַטעליער
פון **H. Milner**
ŁÓDŹ, Piotrkowska 38, tel. 19-95.
עקספּעהלט צום הערעסט און חיגעטער-סטוען די
נייעסטע שטאָפּען און מאָדעלען.

Dr. med. **WOLF EYCHNER**
נימענאַלאַנ-אַכוישער
צוריקגעקעהרט
זגערשער 11 :—: טעל. 84-72
נעמט אָן אין דער לעשניצע
פּיעטריקאָווער 294 פון 1½—11½.

דר. מעד. **ג. פריעד שטיין**
אינערע קראַנקהייטען דיאַטעטיק
ספּעציאַל-אַרצט פאַר מאָגען-קראַנקהייטען.
שענטאָוויטשאַ 37 (מיכאַלאָווסקע) טעל. 17-95.
נעמט אָן פון 3 ביז 4 און פון 6 ביז 8 אָוועד.

Dr. med. **Z. Datyner**
ספּעציאַליסט פאַר נערען- בלאָז און אויריי-קרענק
Piramowicza 11 (שריהער אַלעגינסקע)
Tel. 48-85.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און 5—8 אָוועד.

Dr. P. KLINGER
פּיעטריקאָווער 51
ספּעצ-אַרצט פאַר הויט-, האָר- און געשלעכטס-קראַנק הייטען.
נעמט אָן פון 12—9 און פון 4—8 נאָכמיטאָג.
פאַר דאַמען פון 6—4 נאָכמיטאָג.

א בעריכטס-פערזאַמלונג
פון דעמאָקראַטישען בלאָק
שבת, דעם 15 אָקטאָבער, פּינקטליך 6 ב' זייגער אָוועד קומט פאָר אין
פאַלסס-הויז, זאַוואַדזקע 5,
א בעריכטס-פערזאַמלונג
פון יוד. דעמאָקראַטישען וואַהל-בלאָק,
אַלע אַנטוזיאַזמער אין די וואַהל-אַקציע ווערען אויפגעפאָדערט פּינקטליך צו קומען. קיין בעזונדערע אינלאַדונגען ווערען נישט אַרויסגעשיקט.
דער וואַהל-בלאָק.

די פערוואַלטונג פון גימנאַזיום
„בית ארפנא"
צעגיעלניאנא 60,
עסענס שעורי ערב פאַר לומדי קודש: חומש, נ"ד, העברעאיש און גמרא. אייגשרייבונגען נעמט אָן די קאַנצעלאַריע טעגליך פון 6—8.
פרייזען מעסיגע ═══ פרייזען מעסיגע.

F. Futerman, Łódź
Piotrkowska 28, tel. 29-21
עפּפּעהלס צו די בעפאַרשטעהענדע מוצרטאָגען:
דיוואַנעס, כאַדניקעס, פּאַרטיערז } אין וואָלע, זיידע, פּלוש, קאַטאָן, ליגאַלעאום און צעראַטע
און מעבעל-איבערצוג
גאַרדינען, שטאַרען, באַם-פּאַנס, } אין טיול, עטאַמין, פּלוש, גאַבעלין און זיידע לויט די
ברין-בין, בעט און טישדעקען } לעצטע מאָדערנע גוייהטען.
און קאַנטאָניערען
אַלעס צו בילינסטע פּאַבריקס-פּרייזען, רעיעלע בעהאַנדלונג
הויפּט-פּערקויף פון פינסטערס פלוש-דעקען הורט און דעטייל.
פ. פוטערמאַן, פּיעטריקאָווער 28 טעל. 29-21.

גאַנץ לאַדז
לויפט שנעל מיט די נאַקעזען-פּלאַטגישען אויף פאַדאַטעק-דאַכאַדאָוי
נער אין ביורא „פאַלאַניא" אַלע 1. מאַי — 7 —
ווי עס ווערען ערלעדיגט די רעקורסען אַמאַטען, אַמשגעלסען מיט גרויס ערפאָלג. צור בעקוועמליכקייט פאַר די געשעטע קליענטען איז ביורא „פאַלאַניא" אַלעיאַ I. מאַי 7, פון דעם I. אָקט. ביז צום II. נאָוועמ. אָפען אונאונטערבראָכן פון 8 פריה ביז 10 אָוו.

דיי געגוויע בעדינגונגען פון דער אמעריקאנער הלואה פאר פוילען.

די הלואה איז אויף 20 יאהר. — דער זלאטי ווערט סטאביליזירט בערך אין דער איצטיגער פערהעלטניש צום דאלאר. — איז „באנק פאלסקי" וועט זיצן אן אמעריקאנער עקספערט. — עס ווערט ארויסגעלאזט פריש זילבער געלד צו 5 זלאטים.

פרעזידענט אונטערגעשריבען די דעקרעטען וועגען דער הלואה און וועגען דער סטאביליזאציע פון זלאטי.

וואַרשא, 13. אגט. (פאט) אין גמער 88 פון „רזשעצנאָסטאָוו" אין פערעפעגטליכט געוואָרען פאלגענדער סטאביליזאציע-פלאן פון דער רעגירונג:

די סטאביליזאציע-הלואה בעטרעגט 62 מיליאן דאלאר און 2 מיליאן פונט שטערלינג. דער צינז-פוס און 7 פראצענט יעהרליך. די הלואה וועט געשלאסען ווערען אין משך פון 20 יאהר, ישרעס האלבע יאהר אן טיל, ליים'ן פריין פון 103 פראצ. אבהיטענדיג פון 15. אגטאבער 1937 וועלען די אפלינגאציעס קאנען אויסגעקויפט ווערען פאר'ן טערמין אנגעגעבען אדער מיט מיטלען צו 103 פראצ.

דער סטאביליזאציע-פלאן טיילט זיך אויף פאלגענדע פיר טיילען:

ערשטער טייל: פערארדנונגען, וואס האבען א שייכות צו די ענינים פון בודזשעט, פינאנצען און ארמיסטראציע.

צווייטער טייל: סטאביליזאציע פון דער הלואה.

דריטער טייל: פארשריפטען בנתע יעם בעל-יועץ.

פיערטער טייל: די אויסלענדישע הלואה.

אונ'ם ערשטען טייל פערפלעכטעט זיך די רעגירונג ארויסצוגעבען פערארדנונגען, וואס וועלען האבען דעם צוועק צו שאפען אן'עזרח פון בודזשעט אין די נאהגעקומענע צוויי יאהר. עס ווערט פאר-עפנטלעכט א פלאן פון רעפארמירען דאס שטייער-סיסטעם און עס ווערט געשאפען א ספעציעלער קאמיטעט אויסצוארבעטען די לאגע פון דער באנק א'ן צו ענדערן דעם סטאטוט פון דער באנק אזוי, צו גיר נע וועט גושט געטען קיין לאנג-פריזיכטיגע הלואות אויף צו דעקען דעם בודזשעט. און משך פון 3 יאהר לאנגען אפער נעגעבען ווערען הלואות אויף פראדוקטווע צוועקען. די רעגירונג וועט צוזאמען דעם פלוסענען חוב פון 25 מיליאן זל.

אין צוויטען טייל, וואס איז נוגע דער סטאביליזאציע פון דער וואלעמע, ערקלערט די רעגירונג, אז קיין מלאכה-אפטנגאפען וועלען שוין מעהר נישט ווערען עמיסרט. עס וועט געוועליך פעסטגעשטעלט ווערען דער נייער ווערט פון'ם זלאטי, וואס וועט מעהר ארער ווענינער זיין קרוב צום בוה-אויצטגען קורס.

פרי צריקצוציהען פון פערקעהר די אזוי-גערופענע „זרצוקאוועי בילעטען", וועט די רעגירונג אנצוהלען אין „באנק פאלסקי" א סומע פון 140 מיליאן זל. א חיל דעם וועט די רעגירונג דעפאנירען א געהערינע סומע ארויסצולאזען אין פערקעהר זילבערנע מטבעות אונ'ם ווערט פון 2 און 5 זלאטים. די דאזיגע מטבעות וועלען ארויסגעלאזט ווערען אויף א סומע פון 140 מיליאן זל.

„באנק פאלסקי" וועט ארויסגעבען א רוזה פערארדנונגען אז געטליך, צו פער גרעסערען דעם געזעטליכען מתומים פון דער העקאנג בין 40 פראצ., צו פערגרעסערן דעם גרונד-קאפיטאל פון „באנק פאלסקי", אויסוועהלען אנ'אויסלענדישע אין ראט פון דער באנק אז צו ענדערן דעם סטאטוט פון דער באנק אזוי, אז

עס זאלען ערלויבט ווערען צו פערלייען אין צו פערזיכערען אין אויסלאנד וועסקלען אין דער פוילישער וואלוטע. אלס מוסגליך אין ראט פון באנק פאל-סקי וועט בעשטימט ווערען צו'אמעריקאנער עקספערט.

די הלואה וועט בעשטומט ווערען אויף פאלגענדע צוועקען: 1) 75 מיליאן זל. צו פערגרעסערן דעם קאפיטאל פון „באנק פאלסקי", 2) 140 מיליאן —

מאנטאג וועט בעקאנט ווערען דער אפיציעלער רעזולטאט

פון די שטאט-ראט-וואהלען.

(ב) חצנט זאל די חליפט-וואהל-קאמיסיע פערענדיגען דאס נאכקאנטראלירען די צאהל גלטיגע שטימען, וואס זענען אפגעגעבען געווארען אין ווארשא-ארטיגע פעזיגדער. דערויף ווערט אנגעגלטיגט בעשלאסען דער צענטראלער אין דער אנ-ווענגהייט פון די פערשרויעגס-מענער, וועט צ טרעטען פגנגערצוגעטיילען די מאנדאטען פאר ישרער בעזונדערער לוס-מע.

לויט זיי די חליפט-וואהל-קאמיסיע זעהט אויס, וועט די דאזיגע מיילונג פערגרוסט ווערען ישפת אויגער. אזוי ארום וועט זונטאג שיין בעקאנט ווערען דער אפיציעלער רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען. מאנטאג וועט די חליפט-וואהל-קאמיסיע דעם רעזולטאט פער-עפנטלעכען דורך פלאקאטען.

—0—

דער הויפט-ראט פון פ.פ.ס.

וועט דעצידירען

ווער עס זאל זיין לאדזער שטאט-פרעזידענט.

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט דער אנ-מועלער פראגע מכח בעזעצען די אמטען פון פרעזידענט, ווייס-פרעזידענטען און לאגונגען פון מאגיסטראט, זענען נגע-מען ארויסגעפאהרען קיין ווארשא די פ.פ.ס.'ישע טויער ד"ר וויעלינסקי און ראמט. ראפאלסקי, ווענלע וועלען זיך בעשטימען אין א ווייטנג פון צענטראלען אויפזיכט-קאמיטעט פון פ.פ.ס., אויף וועלכער דער ענין וועט דעצידירט ווע-רען.

נאכ'ן צריקקומען פון ד"ר וויעלינסקי און ראמט. ראפאלסקי וועט צוגיפגע-פען ווערען א קאנפערענץ פון אלע מא-ציאלוסטישע פארטייען, אויף וועלכער די פראגע וועגען בעזעצען די דערמאנטע אמטען וועט געלעזט ווערען.

* * *

וויפיל האבען געקאסט די לאדזער וואהלען?

(פ) ווי מער דערווייסען זיך, האבען די וואהלען געקאסט דעם מאגיסטראט 200 טויזאנד זל. און דער סומע געהאלטען שוין ארום די געהאלטען פאר ניראען-בלאו- און אורין-פראנט נעמט אן פון 7—4 נאכט.

מאורא 8.—טעל. 19-80

Dr. med. J. BETTE

ספעציאליסט פאר אינערליכער און קינדער-קראנק.

צוריקגעקעהרט.

Piotrkowska 6, tel. 44-95

נעמט אן פון 3 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אוהנד.

Dr. H. Wołkowyski

צוריקגעקעהרט

וואכאדניא 53 (צענעלניאנא 19) טעל. 37-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

בעהאנדלונג מיט קוטערן-שטראהלען

נעמט אן פון 4—8, פרויען פון 4—5 פעניציל הערשע-אינסטיטוט.

Dr. med. H. Lubicz

צענעלניאנא 43, — טעל. 41-32.

אין צוריקגעקעהרט.

ספעציאליסט פאר הויט, פענערישע און מענער-שוועכע

קראנקהייטען היילונג מיט קוטערן-לאמפען (הער-אויספעל)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5 —8 אוהנד.

א שנעל-ראשעל מאשין

אין גוטען צושטאנד

ווערט געזוכט.

אפערטען אונטער „M". אפצוגעבען אין דער אדם.

פון דער צייטונג.

לאדזער ווירטש. ארגאניזאציעס בעגריסען מארשאל פילסודסקי

לכבוד דער אמעריקאנער הלואה:

(ע) געלעגען האט דער לאנד-פער-נאנד פון די משכמול-אונטהמטרינגלער אויפערגעשוקט צום פרעמער מארשאל פילסודסקי פאלגענדע רעזאלוציע:

„צום פרעזעס פון מינגוסטאר-ראט, פילסודסקי, בעלוועדער, ווארשא.

זעהר גייטיג זולכ, אז דאס שלוסען דעם אמטאר וועגען דער הלואה הערך דער רעגירונג פון ה' מארשאל וועט פערפעס-טיגען די בעדינגונגען פון א ווייטערדי-גער גונסטיגער ענטוויקלונג פון ווירט-שאפטלעבען לעבען פון דער מלאכה, אין גלייבערונג, אז דעם צוטרוי פון אויס-לאנד האט פולען צו פערדאנקען דעם שעף פון אנדער רעגירונג, האבען מיר דעם כבוד אויפערצושטעלען די אויסדרי-ען פון עהרע און דאנקבארקייט".

עהנלעכע גראטולאציע-רעזאלוציע דא-נען צוגעשיקט צום מארשאל פילסודסקי פון אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל אין בעזונדער דריקען מיר אויס אונזער מ'שגליך ה'

משה שייניאק צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער פרוי

נ"ע לאה

זייט געטרייסט מיט די מראדיציאנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

די פערוואלטונג

פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד פאלידניאנע 4.

דער ראט פון די האנדווערקער-באנק.

Lekarz-Dentysta

P. Żytnicka-Kahanowa

Powróciła

Konstantynowska 9

telefon 33-53.

„דאס אמעריקאנער מיידעל" איז געבליבען שטעקען איז מיטעוואך

לאנדאן, 13. אגט. (אטע) דעם אמעריקאנער מיי-דעל, וואס הערט געפיהרט דורך פרייליין עלרער און קאפיטאן האלדאמאן אין נישט געלונגען אנצוקומען קיין פאריז. ווי עס איז פריהער געווען פראגיזירט. דער מאטער איז אויפ'ן וועג איבער אטלאנטיק און די ליפט-שיף האט זיך אריבערגעלאזט בעבען א האלענדישע שיף. די לוטס-פליהער פאהרען אויס מיט דער שיף קיין האלאנד און פון דארט וועלען זיי פריטאג אנקומען מיט דער באהן קיין פאריז.

רוסישע מאנארכיסטען חלומ'עז

וועגען א מעדעראטיווע רוסישע מאנארכיע.

בערלין, 13 אגט (אטע) די טעג איז אין מינכען פארגעקומען א געמיינזאמע קאנפערענץ פון רוסישע און דייטשע מאנארכיסטען. אויף דער קאנפע-רענץ האט מען זיך בעראטען וועגען די מיטלען צוריק אויפצובויען די רוסישע מאנארכיע, וועלכע וועט ווערען דער שוץ-בונקט פאר אלע געפאלענע מאנארכיסטען פון אייראפא. עס איז בעשלאסען געווארען, אז אין פאל ווען דער צאריזם וועט אויפגעשטעהן תחית המתים זאל רוסלאנד ווערען א פעדעראטיווע מלוכה פון קלענערע קעניגרייכען מיט'ן מאסקווער צאראט בראש. פקאראפאדסקי וועט דאן געוואלט ווערען אלס קעניג פון אוקראינע. קירילס א זוהן וועט אנטון די קרון פון גרוזיען און אזוי כסדר.

טרעצקי'ס בעשולדיגונג געגן סטאלין

אויף דער זיצונג ווען מען האט אויסגעשלאגען די אפאזיציע.

פאריז, 13. אגט. (פאט) אן פראנ-צויזישע צייטונג פערעפנטליכט הייגט דער רעדע, וואס טראצקי האט געהאלטען אויף דער זיצונג פון דער מיטלגער פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין דעצעמבער, וועט די אפאזיציע אנטפערנונג פון דער רעדנער, וואס טראצקי האט געהאלטען אויף דער זיצונג פון צענטראלען אויס-פוהר-קאמיטעט פון דרייטען אינטערנא-ציאנאל און מאסקווא.

טראצקי האט אין זיין רעדע אויסגע-פיהרט, אז סטאלין האט דערפיהרט די קאמוניסטישע פארטיי צום אפגריגר. רוסלאנד לעבט אויצט פלוץ מיט'ן חסר פון דרייטשלאנד און טאר, ווען דייטש-לאנד וועט אפשטעלען אהרע קרעדיטען מוז קומען צו א בנקראט. די ווילהעלמ-שטראסע, האט ווייטער געזאגט טראצקי און אויצט פעקט ווי און די צייטען פון צאריזישען רעזשים, די הערשערין פון מאסקווא. טשעמבערלען וועט אבער פרי אויף אויפגעגעבען דורך דער פאנג א העלפט פון דער מלוכה-עמיסיע. 90 מיליאן אויף צו קאנטרולירען א העלפט פון דער מלוכה-עמיסיע אויף זילבערנע מטבעות. 25 מיליאן צו דעקען דעם פלי-סענען חוב פון דער מלוכה. 75 מיליאן צו שאפען א פלוסענדען רעזערוו פאר דער מלוכה. דער רעשט וועט געהן אויף שקאנאמישע צוועקען.

די סמען, וואס זענען בעשטימט גע-ווארען אויף עקאנאמישע צוועקען וועלען בעזונדערס ווערען אויף קרעדיט פאר די מיליטערישע אנגעלעגענהייטען אין דער פאר לאנדווירטשאפט.

ווארשא, 13. אלטאבער. (פאט) 5 נאכמיטאג האט דער פרעסיער פיל-סודסקי אויפגענומען דעם וויצע-פרע-מיער בארמעל אין טיט אוהם אפגעהאל-טען צו לענגערע קאנפערענץ. אין דער אנווענדונג פון וויצע-פרעמיער פאר-טעל האט דער מארשאל פילסודסקי דער נאר אויפגענומען די אמעריקאנער פאר-שטעהער פוישער אין מאנגעם אין נאן צו לענגערען געשפרעך האט ער אונטער-גישרעכען די פערארדנונג פון פרעזידענט דעם סטאביליזאציע-פלאן, וועגען דעם סטאביליזאציע-פלאן, וועגען דער הלואה און וועגען דער סטאביליזאציע פון זלאטי.

דערנאך איז דער מארשאל פילסודסקי אפגעפאהרען אין שלאס אין דער פרעזידענטשאפט האט אנגעגעשריבען די דעקרעטען. 8 אויגען זענען די דערמאנ-טע שריפטען פערעפנטליכט געווארען אין נומער 88 פון „רזשעצנוס אסטאוו".

מאנטאג וועט בעקאנט ווערען דער אפיציעלער רעזולטאט

פון די שטאט-ראט-וואהלען.

(ב) חצנט זאל די חליפט-וואהל-קאמיסיע פערענדיגען דאס נאכקאנטראלירען די צאהל גלטיגע שטימען, וואס זענען אפגעגעבען געווארען אין ווארשא-ארטיגע פעזיגדער. דערויף ווערט אנגעגלטיגט בעשלאסען דער צענטראלער אין דער אנ-ווענגהייט פון די חליפט-וואהל-קאמיסיע אין דער אנ-ווענגהייט פון די פערשרויעגס-מענער, וועט צ טרעטען פגנגערצוגעטיילען די מאנדאטען פאר ישרער בעזונדערער לוס-מע.

לויט זיי די חליפט-וואהל-קאמיסיע זעהט אויס, וועט די דאזיגע מיילונג פערגרוסט ווערען ישפת אויגער. אזוי ארום וועט זונטאג שיין בעקאנט ווערען דער אפיציעלער רעזולטאט פון די שטאט-ראט-וואהלען. מאנטאג וועט די חליפט-וואהל-קאמיסיע דעם רעזולטאט פער-עפנטלעכען דורך פלאקאטען.

—0—

דער הויפט-ראט פון פ.פ.ס.

וועט דעצידירען

ווער עס זאל זיין לאדזער שטאט-פרעזידענט.

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט דער אנ-מועלער פראגע מכח בעזעצען די אמטען פון פרעזידענט, וויצע-פרעזידענטען און לאגונגען פון מאגיסטראט, זענען נגע-מען ארויסגעפאהרען קיין ווארשא די פ.פ.ס.'ישע טויער ד"ר וויעלינסקי און ראמט. ראפאלסקי, וועלכע וועלען זיך בעשטימען אין א ווייטנג פון צענטראלען אויפזיכט-קאמיטעט פון פ.פ.ס., אויף וועלכער דער ענין וועט דעצידירט ווע-רען.

נאכ'ן צריקקומען פון ד"ר וויעלינסקי און ראמט. ראפאלסקי וועט צוגיפגע-פען ווערען א קאנפערענץ פון אלע סא-ציאלוסטישע פארטייען, אויף וועלכער די פראגע וועגען בעזעצען די דערמאנטע אמטען וועט געלעזט ווערען.

* * *

וויפיל האבען געקאסט די לאדזער וואהלען?

(פ) ווי מער דערווייסען זיך, האבען די וואהלען געקאסט דעם מאגיסטראט 200 טויזאנד זל. און דער סומע געהאלטען שוין ארום די געהאלטען פאר ניראען-בלאו- און אורין-פראנט נעמט אן פון 7—4 נאכט.

מאורא 8.—טעל. 19-80

Dr. med. J. BETTE

ספעציאליסט פאר אינערליכער און קינדער-קראנק.

צוריקגעקעהרט.

Piotrkowska 6, tel. 44-95

נעמט אן פון 3 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אוהנד.

Dr. H. Wołkowyski

צוריקגעקעהרט

וואכאדניא 53 (צענעלניאנא 19) טעל. 37-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

בעהאנדלונג מיט קוטערן-שטראהלען

נעמט אן פון 4—8, פרויען פון 4—5 פעניציל הערשע-אינסטיטוט.

Dr. med. H. Lubicz

צענעלניאנא 43, — טעל. 41-32.

אין צוריקגעקעהרט.

ספעציאליסט פאר הויט, פענערישע און מענער-שוועכע

קראנקהייטען היילונג מיט קוטערן-לאמפען (הער-אויספעל)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5 —8 אוהנד.

א שנעל-ראשעל מאשין

אין גוטען צושטאנד

ווערט געזוכט.

אפערטען אונטער „M". אפצוגעבען אין דער אדם.

פון דער צייטונג.

Ferro-Elektricum

לאדז, מיעטריקאווער 123, טעלעפאן 11-69 און 51-29.

ביליגע אינקויפס - קוועלע פון זשאריבקעס, אבשטוי-בונגס, מאטערען און עלעק-טריזיטעט מאטעריאלן.

Lekarz-Dentysta

P. Żytnicka-Kahanowa

Powróciła

Konstantynowska 9

telefon 33-53.

Dr. med. Juljusz BAUM

פרויען- און אקושעריע-קראנקהייטען

Cegielniana 53, tel. 63-85

נעמט אן פון 3—5

אין קליניק אגראדאוא 10 פון $11\frac{1}{2}$—$1\frac{1}{2}$.

Dr. Z. Lewinson

כירורגישע קראנקהייטען

צענעלניאנא 6. — צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 12—2. 4166

Dr. A. Mazur

נארומאוויטשא 44, טעל. 22-44

צוריקגעקעהרט

ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק.

ווי אויך שטום און שפרעך-שווערוגען.

נעמט אן פון 12—1 נאכמ. און פון 6.30 ביז 8 אוהנד.

„ZŁOTY RAJ"

די בעוואוסטע יודישע שאקאלאדען - פאבריק

מאכט בעקאנט, אז צו די בעקוועמליכקייטען פון ג' פוגליקום האט זי געעפענט א פיליאל אויף דער

צענגיעלניאנא 26

גלייכצייטיג ווינשען מיר די ג' קונדשאפט.

א גמר חתימה טובה.

אונזער פיליען זענען: **וויסאקאדזקא 11** און **צענגיעלניאנא 26.**

מיט אמת'דיגען טרויער טיילען מיר מיט אונזערע חברים און חבירות, דאס דינסטאג דעם 11 ח. ח. איז געשטארבען און צו קבורה געקומען אונזער אקטיווער איבערגעגעבענער טורן-שוועסטער

נ"ע

מארילא זילבערבערג

די פערשטארבענע איז געווען א טרייער מיטגליד פון אונזער פעראיין. דעם טאטער, דעם געעהרטען דיריגענט פון אונזער פעראיינס-ארקעסטער זאגען מיר

חזק ואמץ

די פערוואלטונג און מיטגלידערשאפט פון לאדזער יור. טורן- און ספארט-פעראיין „מכבי"

דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל אין בעזונדער דריקען מיר אויס אונזער מ'שגליך ה' בען געעהרטען דיריגענט ה' זילבערבערג צוליב'ן טויט פון זיין טאכטער

נ"ע

מארילא

אונזער טורן-שוועסטער.

זייט געטרייסט.

המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

חזק ואמץ

די מוזיק-סעקציע פון יור. טורן- און ספארט-פעראיין „מכבי"

לעזט אויפאפירט דאס

לאדזער טאגעבלאט

לאדזער טאגעבלאט

דער דערשיינט נעמט-אויס מון 6 איז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלט מאנוסקריפטען ווערען נישטצוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: מון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די אמעריקאנער הלואה פאר פוילען
איז ליכט פון דער פוילישער פרעסע.

דאס פינאנצלעכע לאגע פון פוילען, וועלכע אין אמת אויסגעדרישט הלואה, וועלכע אונז צושטאנד געשאפן דורך דער פולסדרסקי-רעגירונג, האט געלאזט צו לעבהאפטן אפטלאנג אין דער פוילישער און אפילו אין דער אויסלענדישער פרעסע. אפשר מעת דעם די אויסלענדישע פרעסע בעשרעלט דאס בעקומען די הלואה אלס צו גרויסען נצחון פון פולסדרסקים רעגירונג געפינען מאר און אמאנגע פוילישע צעטונגען. בשוגרערס פון רעלעטען לאנד, צרמיסקען, וועלכע בעמוהען זיך צו פערקלעגערן די בעדייטונג פון דער הלואה, ווען אין וועלכע שטאנד דיר פרדרעדיגע, ד. ה. די רעלעטע רעגירונגען, וועלכע האבען „צוגעגרייט" דאס פארען צו דער ראנונגער הלואה, וועלכע פולסדרסקי די הלואה נוט בעקומען. פאנדעסטוועגען כאן מען אבער אין אלגעמיין פעסטשטעלען, אז אפילו די ענדגולטיגע פרעסע, וועלכע האט מיט אן קרעצער צייט צריך אנגעשוועדערט אלע מיטלען צו בעשעכען די רעגירונג אין ערלויזונג אנהרע שוואלקיטען אין הסאים, רעדט ארעט מיט אן „אלמעגלעכען" מאן וועגען דער רעגירונגסער הלואה. נישט ס'גרינגסט אז, נישט מען לויבט, נאר מ'בעטראכטט פון פראקטיש שען שטארקסטע די אויסוולמען פון דער סטאבילזאציע-הלואה. אום וואס אם ערבעט די „רוזע גראשע":

„דאס בעקומען די הלואה עפענט די טערען פון פוילען פאר אן גאר מאלען צופלאם פון אויסלענדישע קאפיטאלען".

אמער דא געהט אובער די „רוזע גראשע" צו הסירות אזן בעמוהט זיך צו בעשלוסען מיט „פאקטען", אז דאס פלאן פאר דער דאזיגער הלואה האט נאר אויסגעארבעט דער געוועזענער פינאנץ-מיניסטער ווירשעלאווסקי. אין נאר אן דאנק אמתם אז דערנרייכט געווארען דער אויצטגער רעזולטאט.

אט, פארוואס האט פארט קיין אזן קאבינעט בון פולסדסקי'ן נישט בעקומען קיין הלואה, אזן פארוואס האט די „רוזע גראשע" נאפא מיט אן פארצער צעט צריק נישט געגלויבט אזן דער מעגליכקייט פון אזא הלואה, אזן בכלל אנגעזוכען, אז מער גלויבען אזך בלל נישט אזן קיין סטאבילזאציע-הלואה? — דאס זעגען קשיות, אויף וועלכע יעדער — אן הויז די ענטפערען — קאן גע־מען אן חשבה.

נאמיך אביעקטיוו שאצט אם דאס נצחון פון דער אויסלענדער פוילישער רע־גרונג דער דראקאוועער „הדרישר צו־רושעגנו".

„דער חנטבוגער מאנ, זאגט די דער־מאנטע צייטונג, וועט שפוגען אזן דער געשלטמע פון אנזער ווירטשאפטליך לע־בען אנ'אויסערגעוועהנליך וויכטיגע ראלע. די הלואה הייבט אן אן נייע שפוגע אזן אנדער פרמוגאמער אזן געוואלטשטאלט־דער ווירטשאפט".

אויסרעכענונג אלע מעלות פובות, וואס די הלואה וועט פרעגען, פהרט אויס די צייטונג: „מנר מרעטען ארלען אזן אנ'עפאלע פון נייע משגלמלטען אזן נייע פערפלוכטונגען". אזן זאך פערעכט די צייטונג אז דערמאנען: דער ס'האט בעקומען די הלואה. דער־שטעהט זיך, אז די ראזונג אלט נ, וועלכע שטעהט נאהנט צו וויטאס'ן, קאן נישט פערנוגען פולסדרסקי'ן אזא נצחון.

אויך דער „ראבאטניק" רעדט וועגען דער גרויסער בעדייטונג פון דער הלואה, נישט צושרעטערונג זי אלס פערדינסט פון דער רעגירונג. פלאיז די צייטונגען, וואס שטעהען נאהנט צו דער רעגירונג, שטאנען אם די הלואה אויך פון מאר־גלישען אזן פאזיטיוישען ווערט.

„די רעגירונג פון מאר־שאל פולסדר־סקי — בעטאנט דער „בלאט פראוודי" — האט אפגעטון אן גרויסען הינטערי־שען אלט, וואס האט אנ'עפאלע־מאלענ־דע בעדייטונג. אנ'אלט, וואס לרייגט די אנדערראלטען יעהרונג שווערע אזן פרובלעמאטישע ארבייט פון דער איטצטיגער רעגירונג אויפ'ן געביט פון פאנ־ורען דעם מצב אזן דער מלוכה הן אויפ'ן מא־רעלישען, הן אויפ'ן שטאטישען גע־ביט".

דער פלאן פון דער איצטיגער הלואה — זאגט ווייטער די צייטונג — האט פאר זיך צוויי פרינציפיעלע ציעלען: 1) צו פערפעסטיגען דאס דערגרייכטען גלייכגעוואכט אזן בערדשעט אויף שטאר־קע אזן דרייטאפטיגע יסודות; 2) צו סטאבילזירען דאס זאלמי אלס אן שלי־טעל פעסטצוקלעמען דאס אויטישען קרעדיט אזן לאנד אזן אזן אויסלאנד אזן אזן פרי צו פערזיכערן אן פעסטען יסוד פאר דער עקאנאמישער שטרויקלונג אזן לאנד.

די דאזיגע אויפגאבען האט זיך גע־שטעלט די רעגירונג תיכף נאך דער מאל אויפערקערעהרונגיש, ד. ה. גלייך ווי זי האט אנטערגענומען דאס מלאכה-רעדער. אזן לאנגזאם, סיסטעמאטיש האט זי, אן דאנק דאס אנטפעהרען שפארזאמקייט אזן אלע מוגיסמעריטס, דערגרייכט צו אן גלייכגעוויכט אזן בערדשעט. איצט וועט די הלואה צוגעלעגען צו דאזיגען רעזולטאט אלע פלעגער פון דער מלוכה, הן פלאי פגים, אויפ'ן ווירטשאפטליכען גע־ביט, הן אויפ'ן פאליטישען געביט, פאר דער אויסערלעכער וועלט".

אזן דעמזעלבען זען זאמט זיך אויך ארויס דער „נאש פשעגלאנד", וועלכער שטעלט פעסט, אז כאר אן דאנק דאס וואס פוילען פהרט אן שלום-פאליטיק לעבי אזערע שכנים האט זי געזוכען דאס צופרלו בי די אמעריקאנער פינאנסיס־טען אזן בעקומען די לאנג-ערוואר־טעטען הלואה.

בכלל מאן מען אנטערשטרייכען, אז די גאנצע פוילישע פרעסע, אהן אונטערש־שיד פון אזהר פרעזיתיג צו דער רעגי־רונג, אנערקענט די הלואה פאר א וויכ־טיגען אקט, וואס וועט צוגעלעגען צו דער געזונדערמאכונג אזן שטאפטליכען אזן ווירטשאפטליכען לעבען.

ס. ר.

צוויי סטודענטען-אפעריסטען בעשווינדעלט
א לאדזער סוחר אויף 30 מיליאן מארק.
סענסאציאנעלער פראצעס איז קריין-נעריכט.

(ב) געלטען האט דאס פרוון-געזעלט בעשרעלט א סעכסטאציאנעלען פראצעס געגען צוויי אנטשרעטאציאנעלע שווינד־לער, וואס זיינען געווארען פאר פאר־שוינדעטע פערברעכען פון דער פא־לוצין אין פטעט אלע אנטראפשאפטיגע לענ־דער.

אונגער פון זיי איז אן ווארשאווער, דער 37-יעהריגער פערדינאנד לאדאווסקי, וואס האט געהערט דאס פאליטעכני־קום אזן בעדערשט 10 שפראכען, דער צוויטער אזן דער 28-יעהריגער לעאָ־פאלד סטרינער, געבורטיג אן קאנסט-אקא־דעמיע. בידע, אלזא, אנגעלעגענהייט אזן געביל-עטט מענשען.

לוים'ן אויסזאגען פון דו עדות אזן בעשיל-דיגונגס-אקט ווערען דו שווערליכ־אנגעלאגט אזן פאלגענדס:

עס איז אויגוסט 1923 האט דער פער־מוגליכער יעלב וואלבערג בעגעגענט אזן לאדז זיין בעקאנטען לאדאווסקי אזן אזהם פאר אלעגט צו פערקויפען עטליכע הונדערט אלציעס פון דער וואדשאווער פעש-אזונגער באנק. לאדאווסקי האט זיך אונטערגענומען צו פערקויפען דו אלציעס אזן מיט אזנגעגע טעג שפעטער האט ער אזהם טעלעפאנירט פון וואר־שא, אז ער האט שוין געפונען אויף זיי א קונה. דאן אזן לאדאווסקי געקומען קיין לאדז. וואלבערג אזן אנוגעגע צו אזהם אזן האטעל „מאנטויפעל", וואו ער האט צוזאמען געוואוינט מיט סטרינען אזן דו קורעדיט אזן לאנד אזן אזן אויסלאנד אזן אזן פערזיכערונגען יסוד פאר דער עקאנאמישער שטרויקלונג אזן לאנד.

די נייע אויפגאבען האט זיך גע־שטעלט די רעגירונג תיכף נאך דער מאל אויפערקערעהרונגיש, ד. ה. גלייך ווי זי האט אנטערגענומען דאס מלאכה-רעדער. אזן לאנגזאם, סיסטעמאטיש האט זי, אן דאנק דאס אנטפעהרען שפארזאמקייט אזן אלע מוגיסמעריטס, דערגרייכט צו אן גלייכגעוויכט אזן בערדשעט. איצט וועט די הלואה צוגעלעגען צו דאזיגען רעזולטאט אלע פלעגער פון דער מלוכה, הן פלאי פגים, אויפ'ן ווירטשאפטליכען גע־ביט, הן אויפ'ן פאליטישען געביט, פאר דער אויסערלעכער וועלט".

אזן דעמזעלבען זען זאמט זיך אויך ארויס דער „נאש פשעגלאנד", וועלכער שטעלט פעסט, אז כאר אן דאנק דאס וואס פוילען פהרט אן שלום-פאליטיק לעבי אזערע שכנים האט זי געווינען דאס צופרלו בי די אמעריקאנער פינאנסיס־טען אזן בעקומען די לאנג-ערוואר־טעטען הלואה.

בכלל מאן מען אנטערשטרייכען, אז די גאנצע פוילישע פרעסע, אהן אונטערש־שיד פון אזהר פרעזיתיג צו דער רעגי־רונג, אנערקענט די הלואה פאר א וויכ־טיגען אקט, וואס וועט צוגעלעגען צו דער געזונדערמאכונג אזן שטאפטליכען אזן ווירטשאפטליכען לעבען.

אלע סאציאל-רעוואלוציאנערען אזן סאציאל-דעמאקראטען וואס געפינען זיך אין די תפיסות וועלען אפרייט ווערען.

דער מאנטאג'דיגער
ערב-יו"ט-נומער
פון
„לאדזער
טאגעבלאט"
ווערט ערשינען אין א גרעסערן פארמאט אזן ווערענען א גאנצע רייה אַרטיקלען אזן פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אנאנסען ווערען אנגענומען
אין דער אנאנצען טאג

מאנטער שווער בעשעדיגט
פון עלעקטרישען שטראם.

(ג) נעכטען בעת דער עלעקטראשעכניקער סטעפאן לענאוויטש האט געמאכט עלעק־טרישע אינסטאלאציע אין הויז פון די שטטער-בעאמטע אויף זגערזשער 115 האט ער זיך צוגעריכט צום איזאליר־טען שטראם-לייטער און עלעקטריזירט בעווארען אויפ'ן גאנצען קערפער. אין א שווערען צושטאנד איז ער אנגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

אמנעסטיע אין סאוויעט-רוסלאנד.

דאנציג, 13 אקטאבער (פאט) „דאנציגער פאלקסשטימע" מעלדעט פון אנ־קאונע, אז די סאוויעט-רעגירונג האט הייגט פעסטגעשטעלט דעם טעקסט פון אנ־אמנעסטיע-דעקרעט, וועלכער זאל מערעפענטליכט ווערען דעם 17 אקטאבער אין יאהרטאג פון דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע. פון דער אמנעסטיע וועלען זיי־נאר געניסען די מאנארכיסטען, וועלכע געפינען זיך איצט אין אויסלאנד. זיי וועלען מוזען צוריקקאהרען קיין רוסלאנד מיט'ן תנאי, אז זיי זאלען שריפטליך אנערקענען דעם איצטיגען רעזשים און אז זיי מערפליכטען זיך צו בעציהען לויאל צו דער סאוויעטישער רעגירונג.

אלע סאציאל-רעוואלוציאנערען און סאציאל-דעמאקראטען וואס געפינען זיך אין די תפיסות וועלען אפגעריט ווערען.

ווארם עס דארפען ווייטער עקספארטערען פון סחורות קיין טערקיי.

(§) אין צוזאמענהאנג מיט'ן עקספארט פון לאדזער סחורות קיין טערקיי דער־ווייטען מיר זיך, אז דער שיין וועגען דער אפשטאמונג פון די סחורות וואס ווערט בייגעלעגט צו דער עקספעדיציע וועט אנערקענט ווערען דורך דער טער־קישער צאל-מאכט. נאר דאן אויב ער וועט בעשטעטיגט ווערען דורך דעם טערקישען קאנסולאט אין וארשא. די אדרעס פון דעם דאזיגען קאנסולאט איז: פלאץ דאמבראווסקי 6, וארשא.

2-יעהריג קינד אויסגעטרינקען א פלעשעל בענזין.

(§) נעכטען בעת די עלטערן האבען איבערגעלאזען אליין אין שטוב דאס 2 יעהריגע קינד הענריק וואפנא (אלעק־סאנדראווסקא 50) האט דאס קינד גע־פינענדיג א פלעשעל בענזין עס אויס־געטרינקען. פאליציי האט געגען דער מוטער צוגעפעשטעלט א פראטאקאל פאר איבערלאזען דאס קינד אויף הפקר אין שטוב.

דער גרויסער בעשולדיגונגס-דאקומענט

ערב דעם שווארצבארד-פראצעס.

(א בריוו פון פאריז) — פון ש. האמעלסקי.

סך הכל עטליכע טעג טיילן אונז פון דעם שווארצבארד-פראצעס — און אין דער אטמאספערע פיהלט זיך שוין די שטימונג פון דעם ערב יום הדין.

מ'קען אהן גוזמא זאגען, אז אזא מין שטימונג איז שוין לאנג נישט געווען אויף דער פראנט-ליניע פון דער עפענטליכער מיינונג — אין דער יודישער און נישט-יודישער.

מיר, יודען, זענען געווען אין די לעצטע דריי צענדליגער יאהר צו גרויסע יודישע פראצעסן: די דרייפוס-אפערע, דער ביילים-פראצעס, די שטייגער-אפערע. אייגענטליך איז דאך אונזער גאנצע עקזיסטענץ נישט מעהר ווי א פראצעס מיט'ן לעבען, א פראצעס מיט'ן לעבען, א פראצעס מיט דער ארומיגער וועלט, א פראצעס מיט אונזער גורל.

נישט קוקענדיג אבער אויף דעם, וואס די „גרויסע פראצעסן" זענען שוין געווארען ביי אונז „שטאם געסט", נישט קוקענדיג אויך אויף דער ריין פסיכאלאגישער-ערשיינונג, וואס די מלחמה האט פערהארטעוועט די מענשליכע געפיהלען און האט אפגעשוואכט די עמפינדליכקייט, די פעהיגקייט צו פיהלען, רעאגירען, — פיהלט זיך דאך זעהר שטארק דער ערב יום-הדין.

טאקע דער פאקט, וואס מיר האבען זעהט אזא רייכע ערפאהרונג פון „גרויסע יודישע פראצעסן" שרייבט אונזער מיט א רויטען מאדעם די אייגענארטיגקייט פון דעם שווארצבארד-פראצעס.

וואס זענען געווען יענע פראצעסן און וואס איז דער?

קודם כל זענען יענע פראצעסן געקומען תמיד פון דרויסען, פון צווייטען צד. דאס זענען געווען פראצעסן, וואס גאנצע מלוכות האבען געפיהרט בעגען יודישען פאלק: דאס רעפובליקאנישע פראנקרייך פון סוף 19 יאהרהונדערט, דאס צארישע רוסלאנד פון ערב דער מלחמה, און דאס פוילען פון יאהר 1921 האבען מאביליזירט זייערע רעאקציאנערע כחות און געשטורעמט דאס יודישע פאלק. דאס איז אבער געווען אן אטאקע פון מלוכות, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט נור בעשטימטע אינסטערע קרייזען פונ'ם לאנד, און וועלכע האט תמיד ארויסגערופען א געגען-אטאקע נישט בלויז פון דער יודישער זייט, זאר אויך מצד די אמת'ע פערטרעטער פון דעם בעטרעפענדען מלוכה-פאלק. אזוי צרום זענען די פראצעסן קיינמאל נישט פערוואנדעלט געווארען אין פראצעסן צווישען „די יודען און זייער פאטערלאנד". און נאך איינס: די אלע גרויסע פראצעסן זענען געפיהרט געווארען געגען יודען פאר פשעים, וואס יודען זענען זיי קיינמאל נישט בעגאנגען. דרייפוס איז קיינמאל נישט געווען קיין שפיאן, ביילים האט נישט געהרגעט, שטייגער האט נישט געווארפען קיין באמבע. נישט געשטויגען און נישט געפלויגען!

דאס מאל איז אליין אנדערש. ערשטענס: א יוד האט געשאסען און האט דערהרג'עט, דאס הייסט, דער פראצעס איז ארויסגערופען געווארן דורך א טאט פון א יוד. צווייטענס: א נישט-עקזיסטירענדע מלוכה, מענשען, וואס רופען זיך „פערטרעטער" פונם אוקראינישען פאלק ווילען — מיט א בעשטימטער און נישט שעהנער כונה — מאכען דעם פראצעס פאר א פראצעס צווישען דעם יודישען און דעם אוקראינישען פאלק. דאס, וואס די אוקראינישע ליגיע פאציאל-רעוואלוציאנערען מען, האבען אפילו די פערבינדעטע רעאקציאנערען און רעכטע קרייזען פון אמאליגען פראנקרייך און רוסלאנד נישט געוואגט צו טון. ס'האבען גיט געהאלפען די פערשידענע דעקלאראציעס, ארטיקלען און אפיציעלע ערקלערונגען פון דער יודישער זייט, אז הגם דאס יודישע פאלק קען האבען א סך פערעכטיגטע טענות צום אוקראינישן פאלק, האלטען די יודען דאך פאר געפעהרליך, פאלש און אנ-מאראליש צו מאכען פון דעם ענין שווארצבארד א יודיש - אוקראינישען מלוכה-פראצעס.

די אוקראינער אבער בלייבען ביי זייער טענה — און מ'וואונדערט זיך נאר ווי אזוי זיי האבען נאר ביז איצט נישט געלערנט, אז מ'קען שוין די יודען נישט שרעקען, אז מיט אזעלכע מיטלען קען מען דערגרייכען נאר צוויי צילען: ערשטענס, פערשטארקען דעם ווילען פונ'ם יודישען צד צו פערטיידיגען זיינע רעכט, זיין לעבען און זיין כבוד; צווייטענס, דעמאראליזירען און דעגראדירען דאס איינענע אוקראינישע פאלק, ד. ה. שאפען דער זאך פון דער נאציאנאלער רע-

געשטאנען אין די אויגען פון דער גאנצער צוויליזירטער וועלט.

ביז אהער בעצייכנט אזוי נישטא קיין פלאץ פאר סענסאציאנעל-לויטמונג מעגשען. דער מאטעריאל איז צו ערנסט. און אויך דערפאר טאקע דארף מען בעגריסען יעדען פערזוך וואס קאן פיהרען צום אויפדעקען און אויפקלערען דעם אמת.

אזא איז קען נישט געמאכט ווערען נאר דורך א טעגליכען צייטונגס-ארטיקעל, אדער דורך א פאליטיש-פלאט. אויך אין דער היינטיגער האבען עס די פערשידענע רעגירונגס-אוקראינישע קרייזען פערשטאנען, ווי מיר, יודען: אויפרייצען אין פאלק נעגען דעם צווייטען; פארשגעבען ידיעות וועגען אנטי-יודישע עקסצעסען אלס אנ-אויסמאך פונ'ם נאציאנאלען פראצעס (א פעקסאנט לפרעגעל פון יענע צייטען!); אנגעפיהרט בלבולים — דאס אלץ קען מען וועהר גרינג און „גוט" מאכען און צייטונגס-ארטיקלען. אבער אויפקלערען וועלען ווירקען אין מאסע ווירקען נישט אויף די בלויע אינטעליגענטען פונ'ם חמון, נאר אויך אויף דעם געוויסען פון דער

סענשוויס הדרך דעם רוינעם, חכמאראשען ואביעקטיוועם אמת — דאס קען נישט געמאכט ווערען דורך ארטיקלען אליין. דאס מוז א פאק שווערער און אחריות'דיגער אויפגאבע.

עס די אויפגאבע איז אויבגעפיהרט געווארען אויף א כלענצענדען אופן דורך ה' שעכטמאן און זיין בוך, וואס איז איצט ארויס און פראנצויזיש אין ענגליש.

דאס בוך איז צוזאמענגעשטעלט מיט דער מיטארבייט פון דעם לייטער פונ'ם מזרח-יודישען היסטארישען ארכיוו ה' י. משעריקאווער, וואס האט פערעפענטליכט און יודיש און רוסיש דעם ערשטען באנד פון זיין פויל-מאגראינער געשיכטע פון די פוגראמען, און פון דעם גענעראל-סעקרעטאר פון „קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס", ה' ג. צאצקין.

דאס בוך טראגט דעם מיטל-שורה נאמען: „די פוגראמען און אוקראינע אינטער די אוקראינישע רעגירונגען 1917 — 1920".

יוסף שעכטמאן איז אונזער פון די אנ-געזעהענסטע פאררעדנער אונ'ס יודישען גע-זעלשאפטליכען לעבען און און דער יודישער ווענטנאציאנאלער אן-אקטיווער ציוני-גיסטישער עסקן איז י. שעכטמאן און רוסלאנד און און אוקראינע און די האג-נינג-תרשים פון דער רוסישער רעוואלוציע געשטאנען און די פארדערשטע רייען פונ'ם יודישען נאציאנאלען און געזעלשאפטליכען לעבען. ער איז געווען א מיטגליד פון דער צענטראלער אוקראינישער קאנסטיטואנטע, א מיטגליד פונ'ם יודישען נאציאנאלען סעקרעטאריאט, וואס איז אויסגעשטעלט געווארען דורך יודישען נאציאנאלען צוזאמענפאהר פון די קהלות און אוקראינע, און אנפיהרער פון דער אמטלאזער פאריודיש-ארמיי-נמסטראקציאנער הילף פאר די פוגראם-געליטענע ביים יודישען נאציאנאלען סעקרעטאריאט. לעצטענס איז ה' שעכטמאן דער סעקרעטאר פונ'ם שווארצ-פארד-קאמיטעט.

דאס בוך איז ארויסגעגעבען פונ'ם „קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס" און פאריז אונטער דער רעדאקציע

פונ'ם פארזיצער ה' ל. מאצקין. ה' מאצקין האט געשריבען צום בוך אן הקדמה, און וועלכער ער שטעלט זיך אב מיט א שארפען היסטארישען אנאליז אויף דער געשיכטע פון די פאגראמען, אנגעהויבען פון דער תקופה פון באגדאן כמעלניצקי דעם דריטען בין אונזערע טעג. דער אנאליז, וואס איז געמאכט געווארען אזוי אב-יעקטיוו, אזוי רוהיג, איז איינער פון די שטארקסטע בעשולדיגונגס-אקטען געגען דעם שוינדען פון דער צוויליזירטער וועלט. ער דערקט אויף די גאנצע שרעק-ליכע טראגיק פונ'ם יודישען גורל. מען ליינענט די הקדמה און מען פיהלט, אז פון דער טראגיק רעדט דא נישט קיין פארטיי-מאן, נאר א פאלקס-פערטרעטער — די „אביעקטיוויטעט" איז געשריבען מיט בלוט און הגם ה' מאצקין משפט נקום, נאר דערצעהלט „טרוקענע" היסטארישע פאקטען פון די פאגראמען, פון דער אינזאלירטקייט פונ'ם אוקראינישען יודענ-טום, פון די שווערעקייטען, וועלכע דער „קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס" האט געהאט און זיינע פערשידענע דיפ-

לאמאטישע שתדלנות און דער גאנצער פאליטישער וועלט — איז דאך די הקדמה א מייסטער-ווערק, און וועלכען כ'ווייס דערגרייכט געווארען דער סינטעז פונ'ם היסטאר יודישען סוביעקטיוויזם מיט דעם נייטראלען און אבסאלוטען היסטאר-ישען אביעקטיוויזם.

דאס בוך פון י. שעכטמאן איז נישט קיין געשיכטע פון אלע פאגראמען און רוסלאנד און אוקראינע. דארט פעהלען אינגאנצען די דעניקינישע, ווראנגעל'ס און ז.וו. פאגראמען. און דעם בוך זענען זעהר קנאפ בעשריבען די פאגראמען וואס די פערשידענע אוקראינישע באנדע דעם האבען געמאכט. דאך בוך בעשעפ-טיגט זיך נאר מיט די פאגראמען, וועלכע ס'האבען געמאכט היימשטעליך די מיליטערישע רעגולערע אבטיילונגען פון די פערשידענע אוקראינישע מלוכות.

אלץ איז געשריבען געווארען מיט דעם איינעם צוועק, וועלכער איז אזוי בולט און שטארק ארויסגעזאגט געווארען און מאצקינ'ס הקדמה: „פריי פון יעדער רעאקציאנערע מוזען מיר זיך אפשיידען פון די קרייזען, וועלכע פערהוילען דעם אמת איבער די פאגראמען. ווייל נאר אויף אזא אופן קען זיך איינשטעלן א אמת'ער שלום און באמת פריינדליכע און דויערה האפטע בעציהונג צווישען דעם אוקראי-נישען און יודישען פאלק".

דער שטענדיגער יודישער אפטימיזם, דער שטענדיגער יודישער גלויבען און דעם נצחון פון אמת און יושר און די שטענדיגע יודישע געטריישאפט מוחל צו זיין למען האמת ולמען השלום די שרעק-ליכסטע פערברעכען, וואס מען בגעהט געגען אוהם, קלינגען פון די ראוי-נע ווערטער. מיר לייענען דאס בוך און מיר זעהען, ווי לכתחילה קליינע עפיזאד-דען, איינציגע עקסצעסן ענטוויקלען זיך צו א שרעקליכער עפאפעיע פון מארטי-ראלאגיע פון א גאנצען פאלק.

דאס בוך איז געשריבען אהן שום מעשה-רענץ: עס וויל קיינעם נישט „ווייס מא-כען" און קיינעם נישט „שווארץ מאכען" נישט דער מחבר, נאר די פאקטען און די דאקומענטען רעדען פאר זיך אליין.

דאס בוך האט אייגענטליך געקענט זיין א ווערטפולער דאקומענט פאר די אויספארשער און שרייבער פון דער נייעסטער אלגעמיינער געשיכטע. די נייעסטע געשיכטע פונ'ם אוקראינישען פאלק, די איינציגע עפאכען ווערען דא דערצעהלט און און מיטעלפונקט שטעהט י— נישט מערעטיש — דאס פראב-לעם פון די בעציהונגען צווישען די צוויי פעלקער, וואס לעבען אין מיזח לעבען צוזאמען אויף איין און דערזעלבער טעריטאריע: דעם יודישען און אוקראי-נישען פאלק. אהן א וועלכער ס'איז אפשר לצומוטיל פאר'ן יודישען פאטריאטיזם פרעגט דער מחבר פשוט'ע היסטארישן פאקטען, ווי אזוי לאיאל און פו מנדלית די יודען האבען זיך בעציוגען צו דער אויפלעבונג פון דער יונגער אוקראינא. פון דער אנדערער זייט אבער בעווייזט דער מחבר, וואס איז תמיד אליין געשטאנען נאהענט און און צענטרומען קאנ-טאקט צו די הויפט-פיהרער פון דעם אוקראינישען מלוכה-אפאראט, מיט וואס פאר א ציניזם האט זיך דער ראזיגעשה נאציאנאליסמוס בעצויגען צו די פאגראמען און זייערע „העלדען", און ווי אזוי פון אזא מין בעציהונג האבען געמוזט אויף א נאטירליכען אופן אויפוואקסען און ער-צויגען ווערען אזעלכע פעטליוריסטען „טראנספאלנטער", ווי דער „העלד" פון פראסקוראוו, סעמעסענקא, ווי אנגעלי, סטרוק און פערשידענע אנדערע אטאמאנען, וועלכע האבען נאר שפעקולירט אויף דער בעשולדיגונג פון יודען און באל-שעוויזם.

דאס בוך פון יוסף שעכטמאן, וואס איז ערשינען ערב דעם שווארצבארד-פראצעס, וועט געוויס האבען א גרויסע בע-דייטונג פאר'ן פראצעס אליין. אבער דער ווערט פונ'ם בוך איז א סך א גרע-סערער ווי א מאמענטאנער. קודם כל וועט עס מוזען ווירקען אויף דעם געוויסען און אויף דעם מוח פון דער עפענטליכער מיינונג און די ווירקונג קאן זיין נאר אזא נע: אויפוועקען די צוויליזירטע וועלט און מאכען זי אויפמערקזאם אויף דעם וואס קומט פאר אויפ'ן אוקראינער ... דאס איז דער איינציגער פון אונזערער דורך מאראלישער ווירקונג אויסצומעקען אונזערע רעכט און נאר דער וועלט.

פאריז, 11 אקטאבער 1927.

אראפ אנ'עול פון קאפ

(מאנאלאג) פון י. אבערזשאנעק.

שוין, נשלויפט השי"ת, אראפ אנ'עול פון קאפ. אזוי פוהל איך זיך, ווי א בני-געפוירען ספר. כ'האב ערפילט מיין פערגעליבען חוב, האב אפגעגעבען די שטים פאר מיין לוקסעט און גע'פטר'ט אנ'עול פון קאפ.

ווי אהער וויסט, בין איך א יוד א פערהייראטעטער, אנ'אויסגעשפאלטענער. איך ווייס נישט פון קיין פאליטיקעס, כ'מיש זיך נישט און פרעמדע עסקים, איך ענטשליף פון פאל-זאכען, ווי פון פייער. א צייטונג לייען איך משבת לשבת, איך האלט נישט פון די אלע מעשיות, וואס ס'הערט זיך און אמת רוקא. מיר אינטערעסירט נישט קיין ערד-ציטערנישן און יאפאן, כ'ווייל נישט וויסען ווי אזוי ס'שפאנט זיך די רוסיע יענער זייט. צו וואס דארף איך דאס אלץ וויסען? כ'ליינען די לארדזשער גזירות, דעם ראמאן, די אנזאגן און גענוג!...

די פאלאטיקס האב איך בעזונדער, ווי אנ'אגדה'נע אנ'אומפארטייאישער, כ'מיש נישט צו די „לינקע" געשעפטען.

זייט ס'האבען זיך געמאכט די וואה-לען, בין איך ארומגעגאנגען א צעדרעה-טער. דער קאפ איז מיר געפלאצט ווי אויף רעדער.

א וועדשעלע, פאר און נאכט, מ'רעדט מיר כמעט שוואכען מח: די לוקסעס, יענע לוקסעס, מ'האלט מיר און איין אנרופען און אנגעפאקסעט. אויף מיינע אלטע, שוואכע יאהרען, גיה נאר שטיי-רען פראגראמען מיט טשארטעס, קארל מארקס מיט טארעמאבאוו; וואס זאגט דער געוער און וואס וויל דער אלעס-

כאנדרעגער? וואס איז צוויסט מאציא-לזם, ציוניזם, וואס וויל איך האבען פון פאלקיזם. „איזם" נחת, „איזם" אהער. געוואלד געשריגען, וואס האט אהער זיך אוויפיל צאציזמען, וואס? איך בין א יוד אהן פאמשטעוויקעס און לאזט מיך גענומען!

מיינע געשריען האבען אבער גאר-ניט. ווי א טראצטאן — די קראנקעמ-טע, נישט ווין, נישט ווען אנ'אנדערער מחולת, יעדער מיט א פרישען פוטש, יעדער בעשווערט מיך מיט אנדערע שוו-המעלות'ן, יעדער האט זיך זיין תורה, יעדער מיט איך אויסהערען און צוזאגען, יעדער איז מיך מזכה מיט אנ'אנדערער מתנה. איך האב שוין פ"ח פ"ח הייזער אויף ווהנגען. כ'וועל שוין אי"ה האבען א וואגענע דירה, א דולא און צענגער שמאט, די טעלפער ווייל, מיט'ן אייגענעם'ס הילף, בעקומען חתנים אהן נדן, כ'וועל שוין נישט דאוונען פרענטס קיין חלב'ען לונטשעל, כ'וועל מיר האבען עלעקטריע מיט אלע בכבוד'ע מענשען צוגלעך. פרעטאג פארגעלט וועל איך שוין נישט דארפען. לויפען, זיפען א גמילת-חסד אויף שבת: — כ'וועל בעקומען בולוקע קרעדיטען. כ'פנן, מיט'ן אויבערשטענ'ס הילף, בשווארצים מיט כל טוב...

מיין שטיפעל איז מאצ אמין, מאצ אוים בעוויזט געווארען פון אנדערע געסט. אט זיך איך מיר ביי מיין שטש-שער-בעקעשל, כ'האלט און מיינען צוקען די דראטוועג, און מיין דערגענען: — גיט מארגען, חבר!

און גנב א קיק: צוויי בחורים, אונ-נער א שווארצער מיט א מערען אנגטער'ן ארעס, דער צוויימער א געלער מיט א שטעקעל הויקער, צוזעצען זיך בריטליך, סקען זיך ארום און אלץ ווינקלען.

— וואס פערלאנגט אהער, און וואס זאגט אהער? — ווער איך בשנקדיג — צי זענען שוין דא יודישע טעלוועזאר-מארען?

— זייט אזוי גוט, — זאגט דער בחור מיט דעם הויקער, — און דערעהם ארויף די עלעקטריע.

— פון וואנען, זאג איך, האב איך עלעקטריע? אויב אהער ווילט, וועל איך אייך קויפען דעם פאנלער „פליגצער".

— מאלם, — זאגט דער הויקער'דיגער צום שווארצען מיט דער מטען — פערשרייבט, אז ה' באלעבוס דארף האבען עלעקטריע...

— ווייל שטיפען האט'ס אהער? — פרעגט ווידער אנגער.

— איך וואוין, זאג איך, איך וואוין, אט א דאס זענען מיינע טאכטער.

— אהער וואוינט זעהר ענג — זיפצט דער מיט דער מעטע, — אהער האלט געוואלט א בעקוועמערע וואוינונג?

— וואס הייסט, זאג איך, צו אהער וואלט געוואלט? איך וויל שוין פון א נוטער מינוט, און וואס קאסט ארויס דערפון. וואס איך וויל, צו וואס אהער ווילט?

— פערשרייבט ה' מאטים, צוויי צי-מער מיט א קיך!

— און דאס זענען אייערע קינדער? פרעגט ווידער אנגער — פאריחאס גע-

הען ווי נישט און דער שולע?

— כ'האב נישט, זאג איך, אויף שכר לימוד.

— אט דאס זענען, זאגט ער, די פאלגען פון דער קאפיטאליסטישער ארדנונג. פערשרייבט די קינדער און די שולען.

פולע פערשריבען, האבען מיר די „געסט" איבערגעלאזט לעך-בלעטער: א פעקעל כתבים, קאנווערטען מיט „גומע-רען", א.ז.וו. מיר אנגעזאגט, אז וועמאל זאל איך מיט מיין ווייב די רעכטע טאג-ווערטער אפגעבען אויף די „ביורא" און איך וועל מיט'ן אויבערשטענס הילף נאכ-האלטען ווערען...

אז די געסט זענען ארויס, איז פאר ארייך אנ'אנדערער פארל... געגענען מעג פארלעגר, געסט, מיט אנדערע פוזמונים, יעדערער האט מיר געגעבען שטופען, פרנסה, גמילת חסדים, קויהלען, עלעק-טריק, ס'האט מיך געהאלטן און מיין שוואכען מח, כ'האב אלע צוגעזאגט. פאר די אויגען זענען מיר געפלויגען פתקען. א ים מיט נומערן, הבטחות און ישועות, כאר משגע צו ווערען!...

איינצט, אז איך האב שוין מיט מזל אפגעגעבען די קאנווערט, וואס'ער נייער זאל איך אזוי ווייסען פון בייזן, און אנ'אנדערער מענטש, אפגעפטר'ט אנ'עול פון קאפ און איצט ווארט איך אויף שטובען, קויהלען, חתנים און גמילת-חסדים.

דער ערשטער קידוש אין סוכה

(א בילדעל) — פון ה. דאנילעוויטש.

מוצאי יום הכפורים, נאכ'ן אפפאסטען זיך און נאכ'ן בענטשען פערקערט זיך מנשה פראנקער, צונדט אן דעם לאמטערן און לאזט זיך אין דער פינסטערניש פון וויינע הויף-שכנים און דער האלץ-קאמער ארויס קלויבט דארט אוים א געשוואורענע שטאנג, אויף ארומצוקלאפען אלט פלאטען אונ'ם ווינקעל צווישען די קאמערען און דעם קיך-פענסטער, וואו מען שטעלט אויף יאהר-יעהרליך די בשותפות'דיגע הויף-סוכה.

דאס איז שוין זיין חזקה פון כמה יאהרען; אימערשטערען צו אוהם ביירושה פון עטליכע דורות, אינטערעסירט מיט דער שעגס און טומ'ן ארייגעפאהרן הויז פון וואו ער ציהט זיין פרנסה כהרתבה...

די בשותפות'דיגע הויף-סוכה צושטעלען דוקא גאבען זיין קיך-פענסטער, איז שוין זיין איינציגער אויפגאב, און ער גיט מאכט אכטונג, אז קיינער פון זיינע שכנים זאלען נישט האבען זיך צו קלאגען אויף עפעס, חלילה...

קודם-כל זעהט ער, אז אלע זאלען זיך בעטייליגען מיט וואס נישט איז ביי דער ארבייט און הגם די סאראווניקעס וואלען מען גערן וועלען ברענגען סך בחנם, פלויין פון מצוה וועגען, גיט ער עס בעי-

משר אובער איינעם פון די ארימע בעלי-העגלות פאר געצאהלט — אבי די שכנים און הויף זאלען זיך נישט קענען גרויס-רעדען, נישט צו בעשוויליגען זיך מיט שטיקלעך-ראשען און דער סוכה.

היי-יאהר איז גראד אויסגעפאלען יום-הכיפורים אין שבת, און נאך הבדלה, נאכ'ן אפפאסטען זיך, און נאכ'ן בענטשען האט ער געהייסען צוגייפערען צו די שכנים און הויף און בעפוילען דעם צבי-גרינמען לכבוד דער מצוה פון התחלת הסוכה א ברייטע מלוה-מלכה פרעבען מיט דער פולער קאבר.

אלס לאמטערן-האלטער האט ער אוים געקליבען דעם יונה'לען „שלי-מזול", דעם יונגסטען און נייסטען שכן אויפ'ן הויף ביי אוהם; דער האט זיך גאר-וואס גע-האט ארויסגעקליבען פון שוועל און שוויגערס צלקער און אוועק אויף איינע-נער קעסט.

— נו, יונה, וועט וועט אינו שוין דיין פלונית מזכה זיין מיט א שטיקעל שמחה-לע — האט זיך מצימעל שוויגער-יונק ארויסגעלאפט מיט א פליגעריש שמייכע-לע אובער די שלאגען-ליפען און אוהם

א קלאפ געטאן איבער'ן פליוצע, בעת דער האט קוים בעוויזען דעם קאפ ארויס צושטעקען פון איבער די אוירען און שיער נישט א שפרונג געטאן הינטערווייס, לעלץ און קאנ'ינער ארויין צווייג, כדי און דער נאכט-לוגמטערניש צו פערדרייען אויף די טרעפ צו זיין פאציאט-שטיבעל און הויף-אפצוציגען...

נאך צוויי יאהר ביי שווער און שוויגער וואס ער האט מיט'ן ווייבעל פערבראכט אינ'ם אלקער, וואס איז געווען אפגעצייכנט און דער פאמערשטעגער שטוב מיט שיפע ברעטער, האט דאס יונגע פאר-פאלק נישט אויסגעהאלטען און געמוזט זיך ארויבערליגען און איינענע דלת-אמות; אונ'ם פאציאט אויפ'ן איינפאהר-הויף, וואו ער האט דורך וועקס גלאט וואלען בע וויזען, אז ער קאן אויסקומען מיט נאטס הילף אהן איבעריגע כבולות...

דער פראכטער עולם און הויף האט זיך גע'חכמה'ט דערוועגען און שווער שוויגער'ס נאמען „שלימעזול" האט ביי אלעמען בעקומען אנ'אנדער טייטש...

מנשה פראקער אבער, וועלכער איז גראד אנגעצונען פון חנטשע, האט אוהם אוועקגעשטעלט א געהם געטאן פאר'ן ארעם, ארייגעפיהרט אוהם צווישען און שמועסדיג געשמייכלט זיך אויפ'ן שוועלטעריש:

— היינט הכמה'ס מען זיך נישט...

נעם יונה דעם לאמטערן און קום מיט אונ'ם קאמער.

וגם מלוה-המלכה איז יונה'לע געשטאנען ביי מנשה'ן צו דער רעכטער האנד און די זכיה געהאט צו דערלאנגען דעם פוס-של-ברכה צום בענטשען. — —

די ערשטע נאכט יום-טוב, צום קידוש אין סוכה, האט יונה'לע שלימעזול אוים-געקליבען דעם רויקען און בנאכט לוים דער רייהע ווי דער סדר איז געווען כל ימיו ביי מנשה פראקער און דער הויף-סוכה, האט ער גע'שמועס'ט בום צמוקים-וויין אויפ'ן האנט און קלינגענדיג מגיב'ן חזונישען טראפ אויסגעזונגען דעם יום טוב'דיגען קידוש, — אז זיין יונגע פלו-נית און מיר, וועלכע האט געשראקען ער זאל חלילה נישט מבייש ווערען, האט זיך פערוואנדערט פון וועגען האט זיך געגומען צו אוהם אזא דרייסטקייט און אזא זיכערקייט אונ'ם מאן...

אוהר איז ממש ווארעם געווארען אונ-טער'ן הארץ פון נחת און גדולה...

דער פאריזער יוסטיץ-פאלאץ

— פון — נ. פראנק (פאריז)

דער פאריזער יוסטיץ-פאלאץ „פאלע דע זשוסטיס“ שטעהט ווי א גרויסער מאנומענט צווישען אלט-פאריז „מאסיווע“ און צווישען דער נייער שטאדט. הגם דער טייל פון דער וואנדערשעהנעם בנין איז ניט אלע מאל אויסגעהאלטען און איינהייטליך, דאך מאכט ער א שטארקען איינדרוק, ווען מ'געהט ארויסער דער מען און מען האט פאר זיך דאס ווינקעלע פון פאריז.

היינט בלייבט מען שוין לאנג ניט אויף לע פאלאץ! היינט איז די ארכיטעקטור דערגאנגען צו א קאזארמע-פארם, צו גלאטע, איינפאכע, קאלימען-ווענט, הויכע, אבשטאט אגנא-טישען ראט אויף, גלייכע זיי אויסער פון זיך. דער היינטי-גער סטיל, שטעלט ארויס ניט מעהר ווי דאס אויבערגענאנט גליטינגע. קיין פער-פיצונג, קיין פאנטאזיע, קיין ליניען, גלייכע ווענד, קאסטינעם, קאמאנען, וועל-כע הייבען זיך אן אויף דער ערד און ענדיגען זיך הויך, הויך אין הימעל ארויין.

געצעהלטע זענען זיי אין פאריז די מאנומענטאלע געביידעס ווי'ס מיט פון יוסטיץ-פאלאץ. קען זיין, נאר פאר א רענס“ (פאלאץ פון יסורים). אויב דער נאמען קען בכלל אנגעווענדעט ווערען צו עס דאזיגען הויז, איז דער נאמען איינ-חויפט בערעכטיגט צו דעם „דשארד נע-רוואל“ (גארטען פון די געשוואוירענע).

ער איז דער די-אמאגישסטער, פאטע-טישסטער ווינקעל פון פאלאץ!

אזוי ווי פון א שטאדטישער פינטע ווארפט מען תמיד פרישע אויפגעגעבענע, נייע עס ציגע, קינצלערנוש צו ברענגען, פערפענג-ער נאך עפעס אינטערעסאנטעס, אזוי איז א מאל „פאריזער“ פראצעס און געריכט פון די געשוואוירענע, א מין פאריטיזאציע פערגעניגען פאר די, וועלכע האבען פון געריכט-הויז יענעם זייער אפשרע! פאר'ן שרייבער, פאר'ן פאליטיקאנט, פאר'ן פארשער איז דאס דאזיגע הויז דאס הויז פון טרעהרען און יסורים, א ווילדער פאטעלאגישער שפיטאל, וואו די מענש-ליכע נשמה ווירקעלט זיך אויף און אלע אנדערע פאלגען. דער יונגער אדוואקאט קומט דארט הערען „פלעדירען“ (ארויס-טרעטען). זיינע חברים די עלטערע אדוואקאטען, און עקספערימענטירט אויף זיך די קונסט פון רעדען און ארגומענטירען.

טאטעם, מאמעם און אנדערע אדוואקאטען.

פאר גאט און דער הייך, פאר'ן כסא הכבוד, איז אפשר ניט אויסגעצייכנטען געווארען אזוי פיל רחמים און טאלאנט, ווי דא פאר די „רויטע הארבעס“ פון גע-ריכט פון די געשוואוירענע!

דרייסיג דורות יודען אין פוילען

פון דער ערשטער צייט, ווען יודען זענען אריינגעקומען וואוינען ביז צו דער איצטיגער ווידערגעבורט פון דער פוילישער מלוכה.

דער ארעסט פון ר׳ שניאור זלמן לאדיער.

דעם גרעסטען שטורם אין דער גאנצער יודישער וועלט פון פוילען און ליטא האט ארויסגערופען דער ארעסט פון ר' שניאור זלמן לאדיער, דער מחבר פון'ם חסידישען שלחן-ערוך און מחבר פון'ם „תניא“ (ספר „לקוטי אמרים“), וועלכער איז גע-ווען ארעסטירט און „פעטראפאוולאווסקי קרעפאסט“ און פעטערבורג צוליב א כלי-בל פון „מתנגדים“, אז די פיהרונג זיינע איז א געפעהרליכע פאר דער עקזיסטענץ פון דער רוסישער אימפעריע, ווייל די פארטייען זיינע שטעהט פון איין זייט און פערבינדונג מיט'ן רעוואלוציאנערען פראנ-רייך און פון דער צווייטער זייט שטעהט זי מיט די פאליאקען, וואס ווילען אבריי-סען זייער לאנד פון דער רוסישער ממ-שלה.

פארגעקומען איז דאס אין 1778, ווען ליטא איז נאך דער לעצטער פאנאנדער-טיילונג פון דער פוילישער מלוכה אנגעק-כורט געווארען פון רוסלאנד, און פראנ-קרייך האט דאן שטארק חשק געהאט ארויסצושיקען אנ'ארמעע אויף צו העל-פען פוילען געגען רוסלאנד. ...

פון גרשם באדער.

איז שפּאַז

פון
ד"ר א. מוקדוני,

אין די יודישע קאָלאָניעס פון רוסלאַנד

דאָס לעבען אין די קאָלאָניעס. — זאָרג און פרײַד. — די ריזיגע אַרבײַט פון „דזשאָינט". — יודישקײַט אין די קאָלאָניעס. — פאַרוואָס האַלטען זיך גישט קײן חזירים. — וויפיל יודישע פאַמיליעס קען מען בזעצען אין די רוסישע קאָלאָניעס.

(אײַנדרוקען פון מײַן רײַזע אין רוסלאַנד)
פון ס. דינגאָל (רעדאַקטאָר פון „טאָג").

II.

ה' לובאַרסקי, אַ לערער און דער אַנ־פירער פון דער אָרט שול פון דער איק"א אין די אַלטע יודישע קאָלאָניעס פון אוקראַאינע און אונטער...

ראַקעטען
אַ זאַמלונג קאַלאַמבורען
פון אַ מיק (לאָדז).

מאַנכע פרויען זעצען זיך אַפּט אַוועק אין אַ פּרעכטער פּאָזיציע, כּדי צו בּעקומען אַ פּרעג — — — פּאָזיציע...

*

ס'איז הײַנט זעלטען צו געפינען אַ מענשען, וואָס זאָל זײַן אַן אַמת-זאָגער, דערפאַר האָט כמעט יעדער מענש ליב צו זײַן, אַ — דעה-זאָגער...

*

קאַרגע מענשען זענען, ווי צוקות: מ'קאָן פון זײַ קרשט עפּעס גענימען — נאָכ'ן טויט...

*

אונזער מעאַטער-מצב שטעהט שוין באַלד אויף דער העכסטער מדרגה — פון נידריגקײַט...

*

פאַרהאַן מענשען, וואָס ווילען גאָר זײַן אַ פיהרער, כאָטש זײַ זענען נישט ווערט — אַ דרײַער...

*

קיינער האָט נישט זוא שלעפּריג געשעפט, ווי האַסעל-בעזיצער און — נאַכט-סטרוזשעס...

*

מ'קאָן זײַן אַ גאָר גוטער געזעל און אַ שלעכטער געזעל — — — שאַפטער — —

*

שאַפער האָבען אַ טאָפּעלטע הנאה פון זײַער אַרומרײַזען: ראשית, פון'ם סאָהרען און צווײַטענס, פון יענעם—איבערפאָהרען...

*

זאָרגט נישט צופיל, טאָמער האָט איהר זאָרגען: דאָס העלפט נישט אפילו אויף אַ — העלפט...

*

ס'איז שוין גלײַכער צו האָבען בויך־ווערטאָג אין אײַנגעהמען ריצען־אייל, איידער האָן אַ מעדיצין אײַנצונעהמען, אַ — מיתה-משונה...

[illegible]

אין די יידישע קאלאניעס פון רוסלאנד.

(ענדע פון זייט 7)

האט ווערט ערוואכסן פון די אמעריקאנער יידן.

דער „רוישארגס סאמפיון" פון 2 יאהר צוריק איז לכתחילה געווען אויף 15 מיליאן דאלאר און איז דערנאך פערגרעסערט געווארן אויף 25 מיליאן. אבער פון די 25 מיליאן ווערט געגעבן חילק אויך פאר אנדערע לענדער פון מזרח־אייראפא און פאר ארץ ישראל. אזוי אז פאר דער קאלאניזאציע אין רוסלאנד וועט פערבלייבן בלויז אן ערך פון 15 מיליאן. ווי אזוי מען קען בעזעצן 50.000 פאמיליעס מיט 15 מיליאן דאלאר, ווען ישראל פאמיליע קאסט 1.000 דאלאר, דאס איז השגה־ערה מאתמטיק, וועלכע איך האב זיך אבי אויסצו־חשבונ'ען.

און די קאלאניזאציע־ארבייט אז אנבערינגט גוימט אנצהאלטן. עס אז ווילמיר, אז יידן זאלן בעזעצן ערשט לאנד, וואס זיי קענען, וואו־רים לויט די רוסישע געזעצן און אויף ישראל שטיל לאנד דא אן משמ־עות טערמין בין וואנען שה קען בע־זעצט ווערן. אז דערנאך גשמ שה אריבער אין רשות פון אנדערע, וועל־לן ווארטן אויף שה. מען דארף דא־מען אין זומען, אז אין רוסלאנד אין פאר דער רעגירונג אפראפלעם נוט פלעגן פון קאלאניזירן יידן, נאר אויך פון אנ־לאנזירן מיליאנען שרדלאזע פויערים.

און ווען מען פערגלייכט זיך מיט דער קאלאניזאציע־ארבייט אויף אנ'ארס, דאכט זיך, אז די נאנצשארבייט האט גע־לעגט פיל פערנעמערס. ווערען, ווען נאר עס וואלט געווען מעהר אויסלוג־קאפיטאל. ווען אנ'אנדער־אנגס, אנדער וועלכע שם אין אנדער לענדער־אינטרס־מיציע וואלט געשאפן ווערען וואס מע־לאנינסמען, וואס זשגען שין דעם 9־מען יאהר אויף לאנד, חייבען אן פוסלעל־ווינ אויסצוציאהלען די חובות, וואס זיי האבען נעמארגט פון דער רעגירונג און פון דעם „רוישארגס" אויף אונצוגאנ־גען זיך אויף זווער שטיקל ערד.

ווען אמעריקאנער יידן וואלטען געשאפן אן ברייטע הלואה פאר די קא־לאניסטען, ארבייטן אנ'ארבייט פארמע פון ערדרוב, וואלט געהאט די קאלאניזאציע געהערט ווערען אויף אן ערסטערען מאסשטאב, און דעלפען יי־דען אין דארף, הנוסח אויך צו פערלאנג־ען פיל די יידישע לאנד אין שטארב.

די פיער צייטען.

I

דאס ווייב צאפט פון מען ס'גלוט: דאטשעס, דאטשעס, מאדעס, הענג און ברענג.

דערפאר אין סוכות עסט ער נוט, און „זי" אין שטוב עסט א קרענק.

II

ווען דאס ווייב געבוירט א קינד, איז איהר די וועלט נעביך ענג.

פון דאס בעסערע עסט זי אצינד. אין דער מען, ער עסט א קרענק.

III

מאכט מען חתונה א טאכטער, מ'ווערט שוין פעור פון א סענק.

די געסט מרעסען, נישט אויף געלעכ־טער, און טאטע־מאמע עסען א קרענק.

IV

אויף א שמחה בין א צווייטען, האבען ביידע א געלענק — זיי קומען טאקע זיך צום גרעטען, און אכל'ן מיי נאך א קרענק.

סקראטעס.

יאקעוו פאוויש
אין „התאחדות"!

דערוויסענדיג זיך דעם רעזולטאט פון די וואהלען, איז יאקעוו פאוויש ארויס פון די כלים, האט ער געפאקט א „התאחדות"־ניק, איז ער ארויס מיט זיין לשון:

וואס איז דאס מיט ענק? וואס מיינט ען אז, ס'איז הייקר־פיעטרישקע, צ'זענט ציוניסטען, צי זענט ען נישט קיין ציוניסטען? ענק ארויסנעמען איין אויג און יענעם צוויי אויגען!..

צ'זענק, זענט ען דאך מעקראטען, אויב אנ'איינעמעם לייבליכען ברודער אנשטען אויף שטרקיש הטסט מערע־קראטיע — איז אך און וועט צו אזא מעדאקראטישקייט!..

געדענקט, איבט וועט זיין סיים־וואס־לען, טא געדענקט'ושן! — היט־אך דאס!..

בייזע מחשבות.

— וואס איז דער חילוק פון א לולב ביז א יוד?

— א לולב שאקעלט מען איינמאל אין יאהר, און דעם יוד שאקעלט מען אויס א גאנץ יאהר.

— וואס איז דער חילוק פון א הושענא ביז א יוד?

— א הושענא קלאפט מען איין מאל אין יאהר, און א יוד — ווען מ'וויל.

— וואס איז דער חילוק פון א סוכה ביז א יודישער פרגסה?

— ביידע זענען אויס'ן וויגד. קר.

—0—

אויף וואס יודען גיבען אויס געלד.

שליעער־געלד, שאץ־געלד, שדכנות־געלד, שחיטה־געלד, לא יתרץ־געלד, חנוכה־געלד, שלח־מנות־געלד, אתרוג־געלד, מגילה־געלד, יום־טוב־געלד, ראש־חודש־געלד, מישקע־געלד, רבי־געלד, מדיון־חבן־געלד, סליחות־געלד, עירוב־געלד, שטר־מכירה־געלד, געלד פאר כשר'ן כלים, פאר איבערקוקען תפילין און מזוזות, געלד פאר אפשפרעכען א „גוט אויג", מוהל־געלד, געלד פאר מכירת חמץ, געלד פאר א מנקר און געלד פאר א גאמען, פליק־געלד, טהרה־געלד, יזכור־געלד, געלד אויף תיקון און נאך א סך אנדערע געלדער, אן וועלכע יעדער יוד וועט זיך אליין דערמאנען ווען ער וועט לייענען די רשימה פון די דאזיגע געלדער.

יאסעק.

נאך די וואהלען.

פון גראה קאלי.

ענדליך האבען מיר א שטאט־ראט
אזוי הייהדיג און זיס
וואס נאר געטער זיך געוואגשען
האט דאך קיינער נישט געוויס...
אלע אונזערע פארטייען
שמייכלען איצטער פערגעניגט
יעדער טענה'ט מיט נצחון
אז ער איינער האט געזיגט...
אלע זענען זיי צופרידען
אלע דוליען אהו א שיער
און בעזונדער שיינט פאר נחת
אונזער ליינקער גומער „פיער"...
אמת, ס'האט געדריקט פלאמען
פיל מיט וועלף און וילדע אקסען
אום צו וויזען וויי ס'פעראטען
די „בורזשוען", ארטאדאקסען...
אמת, ס'האט געקאסט דאלארען
מ'איז געשטאנען אויף דער וואך
זובער, וועמען טוט עס ארען
ס'האט אמעריקא א סך...
צוויי נאר זענען נישט צופרידען
געהן אום פער־צערט סכנות
שוויג אז קרויש אויף די דאקטוירים
איז אצינד א נאמס רחמנות...
הייליגע סראנסט בלינדע אויגען
דאס בעוויזען יעדער סען
אין זאך סענען זיי נישט מאכען
זייער'ס א מאנדאט, צו רערזעהן...
כאטש זיי הייליגן בלינדע אויגען
פיל מיט פייער, פיל מיט ברען
א מאנדאט נאר, אוי רבותי
איז זיי שווער אליין צו זעהן...

מזל טוב!

די קלייגהענדלער־קאנדידאטען צו שטאט־ראט די ח"ת:

לייביש ראזענבערג, גרשון וואלמאן, מענדיל אן טנחם סירשבוים

וועלכע זענען מיט כבוד געזעליבען זיצען אינדערהיים, ווינשט א הארציגען מזל־טוב —

דער „חוזק".

פרייע טריבונע.

די חוזק־רעדאקציע האט דערהאלטען א פראטעסט מיט זי בקשה איהם צו פערעפענטליכען. אלס אומפארטייי־אישען ארגאן גיבען מיר דעם טעקסט כמעט ווערטליך:

פראטעסט.

אין נאמען פון אמת און יושר, בעטען מיר אונזער הייסען פראטעסט צו פער־עפענטליכען אויף אייערע סימפאטישע חוזק־שפאלטען:

מיר אונטערגעשריבענע פראטעסטירען אמשארפסטען גענען די עולה, וואס ס'איז בעגאנגען געווארען ביי די לעצטע וואהלען.

אלס אלטע פראקטיקאנטקעס, און זא־וואדאווט פאקער און אקא־שפילערינס, וויסען מיר, אז דאס לעצטע וואהל־שפיל איז נישט געווען פרעווידלאוויץ, „איינגע־שטעלט האבען דאך אלע אין קאן, די קארטען זענען דאך געווען אפענע, און טראץ דעם, וואס מ'האט בעשפילט מיט די „נישטלעך", האט 29 און 30 אויס־גענומען, און 31, וואס איז בידוע א געהיינער קארט, האט גאר פער־שפילט!..

מיר אונטערגעשריבענע וועלען אזעלכע גראנדעס נישט מאלערירען, און מיר מאדערען אויף גאכאמאל צו איבערטא־לערירען ס'„פעשעל", און ס'זאל גאכ־אמאל איבערגעהן דער קאן.

אין נאמען פון א גרופע פאקער און אקא־שפילערינס — דער

אויבער אייכעל.

דאנקזאגונג!!

אלע פארטיען, פעראיינען, רביים, שטובלעך, קלויזען, גרי־פעס און קרייזלעך, וועלכע האבען געפיהרט אזא פערבי־טערסע אויפרופען און אלע קאנטען־אקציע צום שאט־ראט, דריקען מיר אויס אונזער אנערקענונג און הארציגסטן דאנק און מיר ווינשען זיי כח און קראפט צו די סיים־וואהלען ניט ערגער.

פאפיר־סוחרים־סעקציע דרוקערי־סעקציע

בוים צענטר. סוחרים־פעראיין. בוים האנד. פערבאנד.

אונטער'ן קייזער'ס מאנטעל...

— וואס ביזטו אזוי אנגע'ברוגז'ט אויף יאקלען?

— אויף א מיטינג האבען מיר זיך צעווערטעלט, האט ער מיר א זץ געטון אונשער די אויגען.

— אז אונשער די אויגען, וואס ארט עס דיך?

קאפריזנער.

עפיגראם.

אפגעשפילט א חתונה,
די מוזיקלעך אויסגעגעבען.
איצט דארף מען בעטען נאך,
פון זיי נחת צו דערלעבען.

ק—גער.

א געענדיגטער.

— וואס מאכט איהנ'ס זוהן?

— ער האט שוין מיט מזל געענדיגט די גימנאזיע.

— ס'טייטש, ער איז דאך גאר א בלאכאזש, ווי קומט ער צום גימנאזיום?

— נו, יא, ער האט אויס'ן גייעם גים־נאזיום־בנין געלעגט דעם דאך.

וואהל־בלימעלער.

ווי דער „חוזק" דערויסט זיך, האב־בען די לינקע פ. צ. געשלאפען צו בא־קאשירען דעם טראמוואי, וואס געהט אום העלעגאות. און טראגט דעם נום. 4...

שפיי נישט אין גאס!

— מ א ן: איך האב געטראפען אין גאס בערלען דעם אנזעצער, האב איך איהם געמאגט דעם חוב, האט ער מיך נאך גוט אויסגעזידעלט.

ו י ב: האסטו איהם נישט דערפאר געשפיגען אין פנים?

מ א ן: וואלט איך דאך נאך געדארפט צוצאהלען...

ק—ר.

ער האלט נישט פון תענית'ים

— וואס איז עפעס נישט געווארען פון שידוך מיט סאגיען?

— ווייל זי איז א צו־אפסט פאסטערין.

— דהיינו?

— זי פאסט שוין דעם 35־טען יום־כפור.

קר.

זיין נקסה.

ו י ב (צום מאן א הויז־הוירט): וואס שטעלסטו עפעס אויף א סוכה פאר די לאקאטארען?

מ א ן: פון די דירות קען איך דאך די שלעק נישט פטור ווערען, פון די סוכה וועלען זיי עטלויפען אהן דעם קאסארניק.

א נו, טרעפט!
רעטעניש № 55

פון ד. גערטלער.

פון די זילבען צוזאמענגשטעלען 10 ווערטער, פון וועלכע די ערשטע אותיות געלייענט פון אויבען ארא, און די לעצטע אותיות פון אונטען ארויף, זאלען בילדען דעם נאמען פון א מלוכה־מאן, וואס פייערט איצט זיין יובילעום.

די זילבען:

יא—הא—נא—די—עס—קאר—אג—רעוו—ב—ין—ניט—בי—חי—רעוו—גא—נד—שע—וח.

די בעדייטונג פון די ווערטער:

1. א שטאט אין אייראפא.
2. א פערזיכערונג־געזעלשאפט.
3. א טייך אין פוילען.
4. א גנב נישט אויף יודיש.
5. אהן וואס א לעבעדיג בעשעפעניש קען נישט לעבען.
6. א פילאזאף.
7. אנ'ארבייטער־פארטיי.
8. א הויפ־שטאט.
9. א בעוואפנטער שאך־שפילער.
10. וואס א מלחמה־גביר האט.

* * *

די בעדייטונג פון רעטעניש 54 איז־

יודישער בלאט.

די ערשטע צוהן האבען געשראפען: 1. קריטהאלץ, מאיר פידלאווסקי, לאניע קוישינסקא, אפרים זייד־ענפעלד—ווסכאד־גיא 16, מאגיש זייד־ענפעלד, הירש בער־לינסקי, ח. מאגשוין, הירש דוד ראדאמסקי, חנוך העגעלאוויטש און מרים שליאד־קאווסקי.

קופאן.

ענטפער אויף רעטעניש № 54

נאמען _____

אדרעס _____

בעדייטונג: _____

שנייד אויס דעם קופאן.

ווער זענען זיי?
אויפגאבע פון ד. גערטלער.

די אותיות פון די דאזיגע ווייס־קארטען צוזאמענגעמישט, און ס'האט ווך ארויסגעשטעלט דריי יודישע פער־זענליכקייטען, וועלכע זענען אויפגע־נעשטעלט געווארען אלס קאנדידאטען צום לאדזער שטאט־ראט.

בען ריטער
לאדז.
סאלעק, אדלער, קעווין
ליץ.
טעאדאר האמער, סוברין
קאלש.

די אותיות צוזאמענגשטעלען, די ווייס־קארטען אויסגעווישען און צושיקען אין דער רעדאקציע פארן „חוזק".

אין די יידישע קאלאניעס פון רוסלאנד.

(ענדע פון זייט 7)

דער „רוישארגס סאמפיון" פון 2 יאהר צוריק איז לכתחילה געווען אויף 15 מי־ליאן דאלאר און איז דערנאך פערגרע־סערט געווארען אויף 25 מיליאן. אבער פון די 25 מיליאן ווערט געגעבן חילק אויך פאר אנדערע לענדער פון מזרח־אייראפא און פאר ארץ ישראל. אזוי אז פאר דער קאלאניזאציע אין רוסלאנד וועט פערבלייבן בלויז אן ערך פון 15 מיליאן. ווי אזוי מען קען בעזעצען 50.000 פאמיליעס מיט 15 מיליאן דא־לאר, ווען ישראל פאמיליע קאסט 1.000 דאלאר, דאס איז השגה־ערה מאתמאטיק, וועלכע איך האב זיך אבי אויסצו־חשבונ'ען.

און די קאלאניזאציע־ארבייט אז אנבערינגט גוימט אנצהאלטן. עס אז ווילמיר, אז יידען זאלען בעזעצען ערשט לאנד, וואס זיי קענען, וואו־רים לויט די רוסישע געזעצען און אויף ישראל שטיל לאנד דא אן משמ־עות טערמין בין וואנען שה קען בע־זעצט ווערען. אז דערנאך גשמ שה אריבער אין רשות פון אנדערע, וועל־לן ווארטן אויף שה. מען דארף דא־מען אין זומען, אז אין רוסלאנד אין פאר

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש — 20. —

גאסטראלען פון די בעליבטע אמעריקאנער נעסט

אנא און היימאן יאקובאוויטש

מארגען פרייטאג ד. 14־טען 9 אוועגד

די צוריסענע נשמות

לעבענסבילד אין 4 אקטען מיט געזאנג פון ריכטער, רעזש. דורך ה. יאקובאוויטש

הויפטראלען: ראזא—אנא יאקובאוויטש, לעאן—ה. יאקובאוויטש.

שבת 8.30 נאכמיטאג צו בילינע פרייזען

פאלעסטינער ליבע

אין 3 אקטען מיט פראלאג פון ליליען רעזישירט דורך ה. יאקובאוויטש.

הויפטראלן: מרים—א. יאקובאוויטש. עפיציר עדוארד—ה. יאקובאוויטש

פאלגענדע לענדער געמען אנטייל אין „פאלעסטינער ליבע" אמעריקא, ענגלאנד, פראנקרייך, איטאליען, רומעניען, דייטש לאנד, רוסלאנד, כינא, יאפאן.

שבת ד. 15־טען 9 אוועגד נרויסע איבעראשונג פאר'ן לאדזער פובליקום!

אנא און היימאן יאקובאוויטש צום ערשטען מאל

דאס חופה־קלייד

לעבענסבילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון סיגאל, רעזישיס. דורך ה. יאקובאוויטש. הויפטראלן: ליליי—א. יאקובאוויטש, סאלאמאן—ה. יאקובאוויטש.

ס'ווערט געזוכען נייע גומערן וואס איז אין לאדז נאך ניט געזונגען געווארן.

ס'נעמט אנטייל: פר' זעווקינא, בעזמאן מאכאראווסקא, פאדערמאן. הה: מירנבוים, אריעל, איינזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, פאליאנסקי, צוויליך.

ווענעלעטס־פיהרער: בעזמאן. בינע־לייטער: מאכאראווסקי.

מוזיקאלישע לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע.

מיטוואך, ד. 2־טן נאוו. קומט מאר דער 20־יעהריגער יובילעום

פון געקאנטען ארטיסט און ביהנע־טעכניקער

משה דוד מאכאראווסקי

וואס ווערט געשפילט — לעזט אין די וויטערדיגע אנאנסען.

אנאנס: די נאהנסטע פרעמיערע די 2 שווינערס ווי איך מאלי־דאלי, מאשטע ווערט א פלה. דער רבי האט געהייסן פרעהליך זיין

„לאדזער טאגעבלאט"

— אויפ'ן —

שווארצבארד־פראצעס

איז געזיכערט מיט א פלאץ אין גערי־כט.

דער בעוואוסטער פאריזער זשורנאליסט

ה' מ. פערלאוויטש

און דער אויסגעצייכענטער פאריזער קארעספאנדענט

ה' נ. מעלניק

וועלען דורך ספעציעלע דעפעשען, בריף און ארטיקלען געבען טעגליך פאר די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט" אנ'אויסהרליכען בערכט פון דעם היסטאָרישען פראצעס, וואס שטעהט איצט אין מיטעל־פונקט פון דער יודישער אויפמערקזאמקייט אין דער גאנצער וועלט.

לאדזער כראניק.

יאהרגאנג 1909

ווער דארף זיך היינט און מארגען רעגיסטרירען?

שבת פערענדיגט זיך די רעגיסטראציע.

(ג) ח י י נ ש, פרייטאג, דעם 14-טען אקטאבער דארפען זיך רעגיסטרירען די אלע יונגעלייט, וואס זענען געבוירען אין יאהר 1909.

אין רעגיסטראציע-ביורא בראוגוסא 10 דארפען זיך הייט מעלדען אלע, וואס זענען געמאלדען אין לאדז און וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען פאליצי-קאמי-זאריאט. אין זייערע פאמיליען-נעמען וויינען זיך אן פון R ביז T, ווי אויך אלע, וואס וואוינען אין 14-טען קאמי-זאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן פון A ביז Ł.

שבת, דעם 15-טען אקטאבער פון 6. קאמיסאריאט פון A ביז Ż. פון 14-טען קאמיסאריאט פון Sz. ביז Ż.

הייגיגען שבת פערענדיגט זיך די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1909.

נאכט-דיזשור אין די אפטייקען.

(ז) הייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: אנטאניעוויטש, פאביאניצער 50, אנדזיינסקי פיעטריקאווער 164, פאקעדוויטש פשעיאזד 19, רעמבעלינסקי אנדזשעיע 26, זונדעלעוויטש פיעטריקאפר 25, קאספערקיעוויטש זגערזשער 54) ירעקאוסקע בזשעזשינער 56.

שטיצע פאר גייסטיגע ארבייטסלאזע.

(ע) דעם 24. אקטאבער וועלען אויסאצאהלט ווערען אונטערשטיצונגען פאר די גייסטיגע ארבייטסלאזע, וואס האבען געמעלדט פון גומער 1 ביז 1600, דעם 25. פון 1600 ביז ענדע. דעם 26. אין 27. וועלען אנגענומען ווערען רעקלאמאציעס.

פון ארץ-ישראל-אמת.

פרוי רבקה פלאם דארף זיך ווענדען אין ארץ-ישראל-אמת (צענעלגיאנא 4, וועגען א ידיעה פון ארץ-ישראל.

שטריים אין דיסקאנטא-באנק ווערט ליקווידירט.

נעכטען האט די לאדזער אבטיילונג פון דער ווארשאווער דיסקאנטא-באנק אנקומען א ידיעה פון ווארשא, אז דער שטריק פון די אנגעשטעלטע וועט ליקווידירט ווערען דורך אן ארבייטראזש-אפטיילונג.

צו־יס אין לאדז.

דער לאנגיעהריגער לייטער פון די בעקאנטע היגע שפראך-קורסען, ה' י. מ. מאזנאנסקי, איז נעכדעם, ווי ער האט א יאהר פערבראכט אין ארץ ישראל, צוריקגעקומען קיין לאדז.

מארגען הויבען זיך אן די קאנטראל-פערזאמלונגען פון רעזערוויסטען.

(ב) דאס מיליטעריש - פאליציאישע ביורא בים מאגיסטראט האט בעקאנט, אז מארגען הויבען זיך אן די קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען און לאנד-שטורם מיט נעהאר (קאט. C A און C 1) פון די יאהרגאנג 1898, 1901 ווי אויך יונגע שערעגאוצעס פון די יאהרגאנג 1887, 1899, 1901, ווי אויך יונגע שערעגאוצעס פון די יאהרגאנג 1898 און 1890, וואס האבען זיך געדארפט שטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין די יאהרען 1925-6 און צוליב מערשידענע סבות האבען זיי דאס נישט געטון.

דעם 15. ד. ח. דארפען זיך אלוף, שטעלע: די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון פ. ק. או. לאדז 1 (פאליציי-קאמי-פאריאטען 2, 3, 5, 8, 9 און 10) פון יאהרגאנג 1887 מיט די פאמיליען-נעמען A און B אין לאקאל אויף לעשנא 7/9 די יאהרגאנג 1899 לישערע A און C אין לאקאל אויף קאנסטאזטיגער 62, פ. ק. או. 2 — די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1-טען קאמיסאריאט פון יאהרגאנג 1887 לישערע A ביז L אין לאקאל אויף לעשנא 7/9, יאהרגאנג 1890 לישערע A ביז F אין לאקאל קאנסטיגער 81.

קאנטראל-פערזאמלונגען הויבען זיך אן 9 פרית. מען דארף מישגעהמען מיליטערישע ביכלעך, דאקאביליזאציע-קארטע א. א. שטעלען דארף מען זיך פינקטליך אין דער צייט.

אונטערגעצונדען דער געליבטערס הויז בעת א.הר קנס-מאל.

(ח) גאלטען אזוי מעת דער הבאים פון דער 20-יאהריגער יאנינא, די טיכטער פון ר'ס לאנדזוורט לעוואנדאווסקי און דארף אנגעאוואו חונטער לאדז, פלוצלינג אויסגעטראגען צו שרפה.

אנוישען די נעסט אזו עגטשטאנען צו פאנוק און זיי זענען גרויס ווערט אבטלאגען פון חיה. דו אנגעשטעלטע פיערלעשער האבען נאך אנ'אנערגישער אנטציע מעוויזען די שרפה צו לאקאליזירען. דער שארען פעטרעפט שטיכלעך אויף לעשנא 7/9, יאהרגאנג 1890 לישערע A ביז F אין לאקאל קאנסטיגער 81.

קאנטראל-פערזאמלונגען הויבען זיך אן 9 פרית. מען דארף מישגעהמען מיליטערישע ביכלעך, דאקאביליזאציע-קארטע א. א. שטעלען דארף מען זיך פינקטליך אין דער צייט.

טעאטער און מוזיק.

פון יודישען טעאטער.

די יודישע טרופע אין „פילהארמאניע" מיט אנא אין חוכמאן יצקובאוויטש איהר כסדר צו פלעץ חבזשר.

הייגט אויעד ווערט געשפיען „די צריזענע נשמות", שבת בייטאג — „בא לעסטיגער ליבע", וואס שפרעכלט מיט חומאר אזוי, אז די ארטיסטין אנא יאסאוויטש מוז אויפרזוכען אויף „בוס" שפלעך מאל ישראל לוטעל.

דער צווייטער מייסטער-קאנצערט אין „פילהארמאניע".

קאמפרינען האנערשטאג, דעם 20. ד. ח. קומט פאר אין פילהארמאניע דער אויטמיסטער קאנצערט פון ציקל פון דו גרויס-מייסטער. אויף דעם קאנצערט טרעט ארויס דער פערזהמטער רוסישער מעגאר סמירנאוו, וועלכער האט מיט זיי גע פרוחדיגע קאנצערטען עגטוויקט האס לאדזער פבליקום.

אויסער סמירנאוו'ן וועלען די קאנצערט בעזוכען אויך האבען די גלעכגעהייט צו הערען האס ערשטע מאל אין לאדז די בעקאנטע ראסישע זינגערין סמירנאווא-מאלצעווא. דאס פראגראם אנטהאלט פערל פון דער מאדערנער, ווי אויך קלאסישער מוזיק.

די מופטער-אויסשטעלונג אין „העלענאון".

די מופטער-אויסשטעלונג אין העלענאון איז געווארען די גרעסטע אטראקציע אין לאדז. זי ווערט מעגליך בעוואלט פון מאסען טעגען אין נושט נור די לאדזער ווערטשאפטלעך ספערען, נאר אויך די פרעמדענען אין קאנגרעסטען גאסען אין אנדער פון דארל ווערטגען מיט פייגעם, אזמעלען הי־מאר.

טראמוואי אויף די נייע ליניעס ווערט שוין קורסירן קומענדיגע וואך.

(ב) די ארבייטען אויפ'ם נייע טראמוואי-לוגיעס אויף פרשעיזאר און 6. שטר־פיען נאס ווערען שוין פערטיגט. כוף סומענדיגע וואך זאל דער טראמוואי אויף די דערמאנטע לוגיעס שוין אנהויבען צו קורסירען. די רעזולטציע בעטיהט זיך, אז די ארבייטען זאלען וואס גלעטער ווערען אנגעפיהרט.

ערגיגט ווערען צוליב די אנקומענדע קאלטע וועטערן.

אזוי ארום ווערט מען אויצט קאנען פאהרען צו דער קאלדושער בראהן מיט רעד וועגען: הידר אנדרזשייע, זשעלאזנא און קאנסטאנטינער.

—0—

סאוויעטישע האנדעלס-פארשטעהער איז לאדז.

(ע) מיט אונגעגעבען צייט האבען געוויזט אין לאדז נושט-אפיציעל פארשטעהער פון סאוויעטישע ווירטשאפט: וואס האבען דא־ליגלע ארגאניזאציעס, וואס האבען דא געפיהרט אנגעדאנדלונגען מיט א ריזיגע פירמע. די סאוויעטישע פאר־שטעהער האבען געפארערט לאנג־שטר־מענטיגע קרעדיטען פון 9—10 און אפילו 12 חדשים. היות ווי די לאדזער אינ־דוסטריעלער זענען דערויף נושט אינ־גשטאנען, האבען די אנגעדראהטע־לונגען צו קויפן נושט געבראכט.

אמקלאנגען פונ'ם מארד פון פשאראוניק כראוטשיק.

(פ) אין דשעזבער פארגעגעס יאהר האט ווי פשעזאגט, דער פאליציאנט שו־סקי דערשאסען דעם פרשאראוניק כראוטשיק, ווייל דער לעצטער האט אתחם נושט געוואלט געבען קיין אדלוים.

דאס קרייז-גריכט האט דעם מערדער פשר'משפט אויף 5 יאהר חפיסה. נעכ־מען איז דער פראצעס נאכאמאל בע־טראכט געווארען און אפשלאגיג־גריכט וואס האט דעם אארטייל בעשטעטיגט.

טעאטער אוז מוזיק.

די פייערליכע התחלה פון מוזיק-סעזאן אין פילהארמאניע.

דער דרעזדענער סוואר־טעט.

נאך דעם לאנגען זומערדיגען שטיל־שווייגען אין לאדזער מוזיקאלישען וועל־טעל הטט מאגטאג אויעגד דעם ערשטען שאן סוכות די ריכטיגע דירעקציע פון אלפרעד שטרויך געעפענט דעם גייטם קאנצערט-סעזאן, ארגאנערגאנדיג דעם בעריהמטען „דרעזדענער קוואר־טעט".

ווי וויט אויסגעהיגערט דער לאדזער מוזיקאלישער עולם איז געווארען נאך א מיינעם און ערנסטען קאנצערט, קען דינען דער מאקט, וואס נישט קוקענדיג דערויף, וואס קאמעראלע מוזיק איז צו־געגעליך פאר יחידי-סגולה — האט דאך דער „דרעזדענער קוואר־טעט" צוגעצוי־גען די ברייטע שיכטען פון די קאנ־צערט-בעזוכער, דאס בעוויזט, אז אויך ערנסטע און איגטימע מוזיק קען דאך געפינען א הארימען אפקלאנג, חען זי ווערט אינטערפרעטירט פון גאט-געבעגט־עס קינסטלער פון דער מאס, ווי ס'זע־נען די פיר דרעזדענער ווירטואזען.

אין דעם גאנצען רייכען פרעגראם פון קאנצערט, אנהויבענדיג פון דעם הער־ליכען שובערט-קוארטעט, פון וועלכען די קינסטלער האבען זיך מעזוגדערט הייטיג געפיהלט און אזוי סטילפול איג־טערפרעטירט, איבערגעהענדיג שפעטער צום שווערען מאדערניסט דבוסי און פערענדיגענדיג מיט דעם מעלאדיזן־רייכען בעקאנטען טשיזקאווסקייקוואר־טעט, האבען די אויסגעצייכענע קינסטלער ארויסגעוויזען קודם-כל גרויסע קולטור און א טיפע פערשטענדניש פאר'ן סטיל און גייסט פון די געשיילטע קאמפא־זיציעס.

די „דרעזדנער" זענען אנ'אנסאמבל פון ערשטקלאסיגע מיינפיהלענדע מוזי־קער, מיט א אידעאלען אינהאלטליכען צוזאמענשפיל, וועלכע בעהערשען מיי־סטערהאפט זייערע אינסטרומענטען, אזוי, אז ס'איז באמת שווער געווען פעסטצו־שטעלען, ווער פון די פיר קינסטלער האט מעהר מיטגעווירקט צום ערפאלג פון דעם גרויסען אובענד. ס'איז דערי־בער קיין וואונדער נישט, וואס אונזער גרויסער מוזיקאלישער עולם, האט מיט א בעגייסטערונג אויפגענומען די קינסט־לער אין געצוואונגען זיי צו שפילען אויף „ביס", דעם הערליכען אנדענקען פון דעם בעריהמטען אמעריקאנער דוואָרזאק-קוואַרטעט.

בכלל איז די התחלה פון סעזען גע־ווען זעהר א געלונגענע. ס'ווילט זיך גלויבען, אז דער קאנצערט וועט זיין דער גוטער אנהויב פון א גאנצע רייה געגנטרייכע קינסטלערישע אויפסיהרונגען.

ד"ר ל. פריבולסקי.

ביי גאל און רעבערליכען נאלשטיינער און נעלבוים רעגעלט דאס נאטו־ליכע „Franciszek Józef" ביטער־וואסער די פערד־דייאגג אויף דעם בעצטען אופן קליניש ער־פאהרונגען בעשטעטיגען דאס הויריגע טרינק־קור מיט „Franciszek Józef" וואסער אין בעזונדער ווירקונג, ווען עס ווערט געטרונקען מיט א ביסעל חיים וואסער אין מען נעהמען עס אין דער פרים אויפ'ן ניפטערן מאגען. 3483

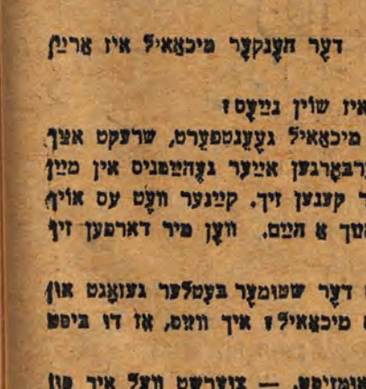

Wyższe Gimnazjum Humanistyczne Męskie

I. Kacenelsona

Cegielniana 28, Telefon 51-79.

עס הערען אנגענומען שילער אין אלע קלאסען. קינדער פון 6 יאהר ווערען אנגענומען אהן עקזאמענס.

פאר שילער (אבטאלווינגען) פון פאלקסשולען וועלען געמאכט ווערען געוויסע פערלייכטערונגען ביים אנגעמען זיי אין 4-טען און 5-טען קלאס.

אין דער ערשטער העברעאישער פרעבעל-שולע (לוים דעם נייעסטען ענטוויקלונגס-סיסטעם) ווערען אנגענומען קינדער פון 4 יאהר אן.

ביים אייגשרייבען די שיל ר דארפען בייגעלייגט ווערען א מעטריקע און א טאקען-שיין. די לעהרער האבען זיך שוין אנגעהויבען.

די קאנצעלאריע איז פעטיג טעגליך פון 10—1 פריה און פון 4—6 נ.ב.

די דירעקציע.

מיכאאיל און נאגי.

כאפיטעל 58.

דער הענקער מיכאאיל האט בעקומען די שעלע, וועלכע ער האט פער־לאנגט. ער איז שוין דער הויפטהענקער פון גאנץ אונגארן. ער וועט שוין שענדיג וואוינען אין בודאפעשט. ער איז דעריבער געפאהרען א הייס צונויפ־מאקען זיינע זאכען. נעמען זיין פרוי און זיין טאכטער און ברענגען זיי קיין בודאפעשט.

שוין דרייי טעג זענען פערגאנגען, זייט מיכאאיל געפינט זיך ווידער אין דערהיים. ער האט שוין אלץ איינגעארדענט און איז גרייט צו פאהרען מיט זיין פאמיליע קיין בודאפעשט, ער האט אבער נאך וואס צו טון אין דעם געגענד.

— איך וועל הייגט קומען שפעט א הייס, האט ער איינמאל געזאגט צו זיין פרוי, פערשליס די טיר און לאז קיינעם נישט ארין.

מיט די ווערטער איז ער אוועקגעגאנגען. עס איז שוין געווען מינטעער וועגן ער איז ארויס פון טארעם פון טשעפאני. ער איז געגאנגען אין דארף ששעמני. עס איז געווען דייטליך אז ער וויל נישט, אז מען זאל איהם זעהן. ער איז נישט געגאנגען אויף דער גאס, ער איז געגאנגען איבער פעלדער.

נישט ווייט פון דארף ששעמני איז געשטאנען אנ'איינציג שיבעלע. מיר האבען שוין א מאל ארייגגעפיהרט אונזערע לעזער אין דעם שיבעלע און דארט וואו מען איז געווען איינמאל, מוז מען זיין נאכאמאל.

אין דעם שיבעלע זיצט יעצט אנ'אלטער מאן פערטרויערט און פערטראכט.

— אך גאט! האט ער אויסגערופען, ווען וועט א מאל ארייגקומען א מונ־ליכט אין די פינסטערניש? ווען וועט אמאל אויפגעהן די זון און פערטרייבען די שרעקליכע שאטענס? — אך. ווי טרויעריג! — דארט אין בודאפעשט צו קלינגען מיט צו שרייען. באלד זענען זיך צוגויפגעלאפען אלע דיגער, געארג און נאגי. מען האט געברענגט דעם דאקטער, וועלכער איז פונקט דעמאל גע־ווען אויפקנעמאהרען, און ער האט אנגעהויבען אויסצופרעגען די גרעפין, וואס דא איז פארגעקומען, די גרעפין האט איהם אלץ דערצעהלט.

— איהר שפילט מיט'ן לעבען פון אייער קינד, ווי איינער שפילט אויף א קארט, האט ער געזאגט מיט א פארוואורף. פאר וואס האט איהר מיך פריהער נישט געפרעגט, אויב איהר זאלט איהר מישיילען אזא שרעקליכע גאכריכט.

ער האט באלד געהייסען זי ארייגלייגען אין בעט און איז נישט אבגע־טרעטען פון איהר. ביז זי האט געעפענט די אויגען.

— וואס פעלט עלוירא?

— בלומען, מוטער.

— וואס מאכסטו פון די בלומען.

עלוירא האט ווידער געשוויגען.

— ענטפער דאך, ליבע טאכטער, וואס ווילסטו מאכען פון די בלומען?

— א קראנץ.

— פאר וועמען מאכסטו דעם קראנץ?

— פאר א שוינען.

— אלזא ווייסטו שוין די טרויעריגע נאכריכט.

עלוירא האט ווידער נישט געענטפערט.

— האסטו שוין געהערט וואס ארטור מאכט.

דאס וואָרט האט געווירקט אויף עלוירא'ן ווי א צויבער, זי האט אויפ־געוואָרפען די בלומען, האט זיך אויפגעהויבען פון איהר שטוהל און האט גע־פרעגט האסטיג:

— ארטור? וואו איז ארטור? וואס מאכט ארטור?

— ארטור? וואו איז ארטור? וואס מאכט ארטור?

— ארטור איז פעראורטיילט צום טויט, האט די גרעפין ארויסגעזאגט.

— עלוירא האט אויף איהר געוואַרפען א ווילדען אונטערשליכען בליק האט זיך אנגעכאפט ביים הארץ, האט אויסגעשריגען א פאר מאל:

— ארטור איז טויט! זיי האבען איהם ערמאָרדעט!

דאן איז זי געפאלען ווי א קלאץ צו דער ערד. — זי האט פערלוירען דאס בעוויסטזיין. די גרעפין האט זיך שטארק דערשראקען, האט אנגעהויבען צו קלינגען פון צו שרייען. באלד זענען זיך צוגויפגעלאפען אלע דיגער, געארג און נאגי. מען האט געברענגט דעם דאקטער, וועלכער איז פונקט דעמאל גע־ווען אויפקנעמאהרען, און ער האט אנגעהויבען אויסצופרעגען די גרעפין, וואס דא איז פארגעקומען, די גרעפין האט איהם אלץ דערצעהלט.

— איהר שפילט מיט'ן לעבען פון אייער קינד, ווי איינער שפילט אויף א קארט, האט ער געזאגט מיט א פארוואורף. פאר וואס האט איהר מיך פריהער נישט געפרעגט, אויב איהר זאלט איהר מישיילען אזא שרעקליכע נאכריכט.

ער האט באלד געהייסען זי ארייגלייגען אין בעט און איז נישט אבגע־טרעטען פון איהר. ביז זי האט געעפענט די אויגען.

שמאכטעט אין תפיסה אנ'אונשולדיגער מענש און ציטערט יעדער מינוט, אז עס קומען די הענקער און שלעפען איהם אויפ'ן עשאפאט. דא האט א גוט שעהן, פחדליך מעדעל פערלוירען איהר פערשטאנד פאר שמוץ און לייד. ווי־מער אין שלאס ראדצק, ווי עס האפען א מאל געוואוינט די אדעלע און שטאלצע גראפען פון ראדצקי, האט אויפגעבויט א נעסט, א פאמיליע פון מערדערער און מערדער. די שווארצע ראבען וואוינען אין דעם נעסט פון אדלען און קרעכצען אזוי שרעקליך, אזוי ערויעריג, אז זיי פערהילכען די גאנצע געגענט מיט זייער אבשייליכען געשריי.

איך האב שוין גענוג געלעבט. איך האב שוין געזעהן גענוג לענד און נויט אין מיין לעבען, עס וואלט שוין צייט געווען פאר מיר צו רוהען דארט, וואו מיינע גרויסע און בעריהמטע עלטערן רוהען אונטער זייערע גרינע בערג־לען. — איך מוז אבער נאך לעבען! אשר וועט עס מיר געלונגען אויפצודעק־קען פאר דער וועלט. —

אין די מינוט האט מען געקלאפט אין דער טיר. דער אלטער מאן האט א ציטער־געטון.

— ווער זאל עס זיין? ווער זאל עס קומען צו מיר? — וואס מאכט עס אויס? איך וועל געהען עפענען.

ער איז געגאנגען עפענען די טיר, דער הענקער מיכאאיל איז ארין אין צימער.

— מיכאאיל די ביסט עס? — וואס איז שוין געטעס?

— זייט רוהיג אלטער נאגי, האט מיכאאיל געענטפערט, שרעקט אייך נישט. איהר הייסט דאך אז איך האלט פערבארגען אייער געהייבניס אין מיין הארץ. קומער וועסט נישט, אז מיר קענען זיך. קומער וועט עס אויך נישט ווייסען. איך קום קיינמאל נישט צו אייך א הייס. ווען מיר דארפען זיך זעהען טרעפען מיר זיך אין וואלד.

— איך וויס עס, איך וויס עס, האט דער שטומער בעטלער געזאגט און האט פערגעלט די טיר. וואס איז געטעס מיכאאיל? איך וויס, אז דו ביסט נישט געקומען אומזיסט.

— געהיים בין איך נישט געקומען אומזיסט. — צוערשט וועל איך פון אייך אבשייד נעמען.

— דו פאהרסט ערגיץ אויף מיכאאיל?

— איך פאהר ארויס קיין בודאפעשט, איך וועל שוין דארט וואוינען.

— דו וועסט דארט באלד האבען ארבייט.

— איך וויס עס, האט מיכאאיל טרויעריג געזאגט, איך וויס, נעמען איהר מיינס. איך בין פפעציעל געקומען רעדען מיט אייך ווענען דעם.

(פארזעצונג פולגט)

גאלד, בלוט און פרויען.

א ראמאן פול מערסווירדיגע איבער־לעבענישען און ליידענשאפטען.

(131-טע פארזעצונג.)

— וואס פלעגסטו עלוירא?

— בלומען, מוטער.

— וואס מאכסטו פון די בלומען.

עלוירא האט ווידער געשוויגען.

— ענטפער דאך, ליבע טאכטער, וואס ווילסטו מאכען פון די בלומען?

— א קראנץ.

— פאר וועמען מאכסטו דעם קראנץ?

— פאר א שוינען.

— אלזא ווייסטו שוין די טרויעריגע נאכריכט.

עלוירא האט ווידער נישט געענטפערט.

— האסטו שוין געהערט וואס ארטור מאכט.

דאס וואָרט האט געווירקט אויף עלוירא'ן ווי א צויבער, זי האט אויפ־געוואָרפען די בלומען, האט זיך אויפגעהויבען פון איהר שטוהל און האט גע־פרעגט האסטיג:

— ארטור? וואו איז ארטור? וואס מאכט ארטור?

— ארטור? וואו איז ארטור? וואס מאכט ארטור?

— ארטור איז פעראורטיילט צום טויט, האט די גרעפין ארויסגעזאגט.

— עלוירא האט אויף איהר געוואַרפען א ווילדען אונטערשליכען בליק האט זיך אנגעכאפט ביים הארץ, האט אויסגעשריגען א פאר מאל:

— ארטור איז טויט! זיי האבען איהם ערמאָרדעט!

דאן איז זי געפאלען ווי א קלאץ צו דער ערד. — זי האט פערלוירען דאס בעוויסטזיין. די גרעפין האט זיך שטארק דערשראקען, האט אנגעהויבען

אין די זאלען פון גראנד-קינאָ פעטריק. 72 רעווי-טעאטער

Miraż

היינט און וויטערדיגע טעג ווערט פארגעשטעלט א רעווי געשריגען פון עדוואַרד רעי א. נ.: „אויף פרעהליך"

אין פראגראם: „הייראטס-ביורא", א באמבע פון געלעכטער אין 1 בילד אין דער אויספיר-רונג פון אנסאמבל. „אנ'אייבינער דינסט", אריגינעלער סקעטש אין 1 אקט אין דער אויספיר-רונג פון וויל, רעי און אדי. סאלא-גומערען: 1) Józef Staruszkiewicz בעקאנטער הומאריסט אויטאר סאטיריקער אין זיין אקטועלען רעפערטואר. 2) Zygmunt Ullas אויסגעצייכענטער לירישער-העלדישער טענאר, ליבלינג פון ל. פיבליקום. 3) F. Erankowska אויסגעצייכענטע מעקאנטע טענצערין און אייגענע אריגינעלע קרעאציאָן. 4) Duet Żwirskich בעסטע סאלאן-עקסצענטרישע טענצער. 5) ??? Messafini ??? L. Pragerówna (7 בעריהמטע סופרעטין אין לייכטע און שטימונגס-זאכען. אנהויב פון די פארשטעלונגען 6, 8 און 10 אוהרנד. סימפאנישער ארכעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' קאנטאר.

די לעצטע נייהייט! **ענגלישע באטעס** מיט פאטענטירטע קלאמרעס זעגען אנגעקומען

Adolf Boksleitner i S-ka, Piotrkowska 149

גרויסער אויסוואהל. קאלאשען, שניגאוצעס פון אלערליי אין- און אויסלענדישע פירמעס. הורט אוו דעמייל!

רעווי-טעאטער **„NOWOŚCI"**

היינט צום לעצטען מאל פראגראם № 4 „עפעס צום בעטעל".

מארגען! גרויסער בענעפיס-פארשטעלונג

בעטעפיס פון דזעט ערוועסט פיטן אנמול פון גאנצען אנסאמבל און אייגעלאדענע געסט. — אנהויב פון פאר-שטעלונגען 5, 7.30 און 10 אוהרנד. — זונטאג ד. 16-טען דגדערונג פון פראגראם.

הכסף יענה את הכל!

מיר ווינשען אלע אונזערע קונדען א גוטען יום-טוב און א גליקליך יאהר

לאדען צו דער 1. קלאס פון דער 16-טער פוילישער מלוכה-לאטעריע

דארפען זיך אלע איינשאפען אין דער איינציגער, גרעסטער, עלטסטער און גליקליכסטער קאלעקטור

E. Lichtenstein

ŁÓDŹ PIOTRKOWSKA 72 לאדז
gmach Grand Hotelu.

Warszawa, Centrala Kolektury
Marszałkowska 146

קאנטאר פ. ק. א. פאר וואַרשא 9.374 פאר לאדז 64.209
די פירמע עקזיסטירט פון יאהר 1835

נאר פאר 10 זלאטעס

קען מען שפילן אין אלע 5 קלאסען, און נעמליך, דער וואס געווינט קרען אין דער I קל. בעקומט א לאס צו דער II קל. II, III, VI; III, IV, V

אומזיסט

אזוי ארום קאסט צו אלע 5 קלאסן, 1/1 לאס—40 זל.
„ „ „ „ „ „ 1/2 „ 20 „
„ „ „ „ „ „ 1/4 „ 10 „

די ציהונג שוין דעם 10. און 11-טען ד. מ.
יעדער 2-טער נומער געווינט!

הויפט-געווינס 650.000 זל.

אלגעמיינע געווינס-סומע **19.904.000 זל.**

דאס גליק טרעפט נאר אונזערע שפילער! אונזער קאלעקטור האט שוין גליקליך געמאכט טויזענדער מאמיליעס!!! געס. בעשטעלונגען פון דער פראווינץ ערלעדיגען מיר אין חפכם מיט אונזער טראדיציע שנעל און פינקטליך.

שפאר זאמקייט מאכט רייך!

עס איז אלעמען בעוואוסט, אז די בעסטע איינקויפס-קוועלע פון

מעבעל איז די פירמע **Z. BOCIAN**

פיעטריקאווער 41, איז הויף.

אכטונג! געלעגענהייטליך צו פעריקויפן א מאכאן-שלאף-צימער פמע 1 מיט נייע פריים פון 0 22 זלאטים מיט אויך א מאכאן-סאלאן ווערט-א מיט ווייך

געדענקט געדענקט **„WTÓR"**

Polski Powielacz „WTÓR"
Warszawa, Krucza № 36,

שפארט אייך צייט די מאשיניסטקעס, פערגרעסערט די הכנסה פון בעלי-בתים און ברענגט ארויס 3000 קאפיעס פון אייך אריגינאל. דער אייגציגער ביליגסטער אינלענדישער אפאראט צו העקטאגראפי-רען אלע ארט צירקולארען, בריף, בעקאנטמאכונגען, אפערטען, צייכנונגען א. ד. גל. ס'קאפירט אויך פערשידענ-פארביגע צייכנונגען און האנד-אויפשריפטן. אילוסטרירטע קאטאלאגען הערן אמביליגסטען אויסגעארבייט. עס פערשרעט דרוקערייען. דער אומזאג א לייכטע.

פרייז 160 זל. פאר אקאמפלעט.

ה' לאנדוי, לאדז פיעטריקאווער 112 דעמאנסטרירט אפא-ראטען און ערטלעך אינפארמאציעס. מיר עמפעהלען שטענדיג פרעס-שטעמפלען „Tłokodruk". אבזושטעמפלען אקציעס, טשעקען און אלע ארט בריף. אנ'אבדרוק פון פרעס-שטעמפעל „Tłokodruk" קען מען נישט נאכמאכען.

LUNA מארגען שבת ד. 15 ד. ח. **LUNA**
קומט אהר אין לאקאל פון קינאָ-טעאטער

די ערעפנונג
פון קינסטלער-טעאטער
„GONG"

22 פערזאן ערשטקלאסיגע קינסטלער פון וואַרשאווער טעאטער,
ווי אויך באלעט, רעזשיסער וואלערי יאסטזשעמביעץ, ליטעראר. לייטער יעזשי נעל,
קאפעלמייסטער סיגעטינסקי. — אמנצעלהייטען אין אמישען.

Wieczorowy roczny Kurs Tkactwa
przy szkole Przemysłowej Pomorska 48

מארטען-שלאגען, געוועבען-אנאליז, מאטעריאלען-קענטניש
די קאנצעלאריע נעמט אן אייגשרייבונגען יעדען מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 9—7 אוהרנד.

Wieczorowe Kursy Zawodowe
Dokształcające dla terminatorów
przy szkole Przemysłowej Łódź, Pomorska 46/48

אבמיילונגען: טישלערי און מעטאל.
אייגשרייבונגען פון לערן-יונגלעך נעמט אן די קאנצעלאריע פון די קורסען פון 24. אקטאבער אין די שעה'ן פון 7—9 אוהרנד.
די לעקציעס קומען פאר יעדען מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך, דאנערשטאג פון 7—9 אי'.

T-wo szerzenia oświaty i wiedzy techn. wśród Żydów
w Łodzi ul. Pomorska 46/48, tel. 664.

Szkoła Przemysłowa — אבטיילונגען: מעכאנישע, על-טעכנישע און וועבעריי. — — —

8-io kl. Gimnazjum Humanistyczne Męskie
די עקזאמענס לויט לעקציע-סיסטעם.

אייגשרייבונגען פון קאנדידאטען נעמען אן די קאנצעלאריעס טעגליך פון 9 ביז 2 נאכ.

דאנקזאגונג.

מיר אונטערשריבענע, וועלכע האבען צופעליג מיט בעגייסטערטע צופרידענהייט בייגעוואוינט די פראדוקטען-פערשיילונג אויף יו"ט פון די אינסטיטוציע „נותן לחם" פל. קאשטשעלנא 9 זעהענדיג די אונערמידליכע ארבייט פון די פערוואלטונג אהן סומע, אהן רעש, אהן שפיכת דמים איז פערטיילט געוואָרען עעליכע הונדערט פעקליך און א גרויסע צאהל פעקליך וואס איז געשיקט געוואָרען צו די בכו"ד'ע אהיים. דריקען מיר אויס אונזער גרייטקייט איבערבייטען אין די אינסטיטוציע מיט רעש און פאס. מיר ווינשען זיי ערפאלג אין זייער יודישע נעזעלשאפטליכע ווייטערדיגע ארבייט.

משה זילבערבערג פאדזשעצנא 13, עמנואל בארנשטיין פל. קאשטשעלנא 8
אהרן פידלער פל. קאשטשעלנא 4, הערשל ספרוזעווסקי זגערזשער 30,
אברהם קויפמאן ברזעזשינער 16, שלמה זעבלינסקי זגערזשער 64.

רעפארמאציע פילען

מיט דער מערקעגדיסטליכער בעקאנט פון יאהר 102 רעגולירען דעם מאגען, שיצען פון רעומאטיזם, לעבער ליידען, גיכען דיקקייט, אקטורעטיזם, דאסמען בלוט אין קאפף, שטילען, די יסורים פון המכראידען, רייניגע דאס בלוט און אייגשרייבונגען צו אבטרוקציע—רייניגענס דורכרייניגונגס-מיטעל.

צוגעברויכען 1 אדער 2 פילען א נאכט.
פרייז פון א שאכטעל 1.85. אויסארבייטונג פון דער אפטייק

Marczewski, Tuszyński, Warszawa
Trębacka 4

צו מערלאנגען אין די אפטייקען און סקלאדען מיט „גייסטליכען" (zakonnik)

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.
Od poniedziałku d. 10 paźdz. i dni następnych
DRAMAT w 12 AKTACH
BEN HUR
W rolach głównych
Ramon Novarro i Kartlehen Key.
Uwaga: Aby zapobiec natłoku uprzejmie prosimy o wcześniejsze zwiedzenie seansów.
Ceny miejsc: dla dor. I—70, II—60, III—30 gr.
dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

Lustrzany połysk

Urbin

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. **C. Blumwe i Syn,** Sp. Akc
BYDGOSZCZ-WILCZAK
(די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-מאשינען-פאבריק)
ליפערט אלס ספעציאליטעט:
קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ-בעארבייטונג.
מיט אנפראגען זיך צו הענדען צום פערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

מאפ-וועהטאג און ערשעפונג.

אויך מאגען-פערדארבונג, לעבער-קראנק-קייטן, נירען, גאל-שטיינער, רעומאטיזם-אטרעטיזם, הסמרידען-וועהטאגען קומען חדש פאר צוליב דער שלעכטער שטאף-אנקסלונג און פעראונרייניגונג פון בלוט אין מאגשליכען ארגאניזם.

Ziela z Gór Harcu O-ra Lauera

הירקען צו אגוטיר שטאף-ענדערונג, ערוועקען צו פערדייען, רייניגען דאס בלוט און אלער ערשט מאכען געזונד דעם מאגען און ברענגען צו א רעגולערער פונקציע פון דער לעבער און נירען, זאמי בעזייטיגען שפילגאנג, און

Ziela z Gór Harcu O-ra Lauera

בעזייטיגען פון ארגאניזם די נישט פערדייטע רעשטלעך, הי אויך בעקומען דאס שאפען זיך פון פערזעצונג ן, הארט איז גורם צו רעומאטיזם און אטרעטיזם.

Ziela z Gór Harcu O-ra Lauera

בעזייטיגען און פערהיטען דאס שאפען זיך און גאל-שטיינער און פערמילדערן די חפ-מאריזקן-שבערצען.

די פרייזען א האלב שאכטעל 1,50 זל.
„ א דאפעלטע שאכטעל 2,50 זל.
צו בעקומען אין אלע אפטייקען און אפטייק-סקלאדען.

Ziela z Gór Harcu O-ra Lauera

פריש'ע שפראט
הערד ערלערנס גרינדליך דורך א קורצער צייט צו ערפאהרען וווסכאדניא 29, וו. 3.

בחצי חנם!
גרויסער
ליקוידעציע-אויספערקויף
פון דער פירמע Wyskok און Kantorowicz
1/1 ליטער 8 זל., 1/2 ליטער 4.50 זל.
בעמערקונג: אלע אונגאר-ווייען
צו זעהר ביליגע פרייזען.
מיט אכטונג **פ. ליפעל,**
גרינער מארק 8.

פאר ברייטינגס-שולע
(7 קל. אלגעמיינע פריואט-שול)
מוסטערהאפטע פרעבעל-שולע
Anny Gajst Kamienna 2
איינשרייבונגען פאר יונגלעך און מעדלעך פון 7 יאהר אלט. פארבערייטונג אויפגעצייכענט אין די מיטעל שולען. הי-יאהר ווערען געפעפנט A און B קל. עכר-למיד 45 זל. א קווארטאל. אין דער פרעבעל-שולע ווערען אנגענומען קינדער פון 4 ביז 7 יאהר. מ'דארף בעלייג ן א געבורטס-מעטריקע און א פעקען-אויפזונג-בע-שטייגונג. די קאנצעלאריע איז טעגליך פון 10 ביז 1 נאכמיטאג. פאר יונגלעך אויף הארגש שפעציעלע הערבראיישע לעקציעס.

אמלמד
זוכט א פאסטען בי זעהר א קלייגעם געהאלט מיט עסען צו לערנען קינדער עברי, חומש און התחלת גמרא. פראנציסקאנער 19 ריבאק.

אזעצער
און א בוכבינדער ווערט געזוכט אין דער דרוקערייע פון פאביר-געשעפט פון מ. י. קישאז קילינסקא 18.

עלטערן!
פאר 3 זלאטעס א וואך ווערט נעלערנט מיט מינדער וואס לערנען אין פאלקס-שולען: חומש, רש"י נ"ך משניות, גמרא יהדות חיסטאריע, רעדען און שרי-בען העברעאיש און יידישע ברית ועלבסט צו זשאנשעלען דוד'ן בעוואוסטע ארמאדעם'שען חע-ברעאישן לעהרער י. ד. ראזענפעלד פלאץ וואלי נאשנשי 6 קוק אויפ. רעכטס 2 שטאק.
בעמ.: מ'ווערען אויך אנגענומען אנפאנגער פון 5 יאהר אן א שארענג רעליגיעזע ערציהונג: זרפאלג נא-שנטמירט

פאר 12 זל.
לערן איד אויס
טאנצען
פאר אנפאנגער הייבט זיך אן דער קורס דעם 3-טען פון יעדען חודש.
אייגשרייבונגען אין דער טאנץ-שולע
פאלודניאוא 0!
מיט אכטונג ד. פרידוואלד.

צוריקגעקעהרט
Dr. Ludwik Falk
ספעציאל-ארצט
פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען
נאווראט 7, טעל. 28-07.
נעהמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוהרנד.

אכטונג, לארזערינס!
ווער ס'וויל זיך פון אייך אויסלערנען גרינטליך א פאך, זאל זיך ווענדען צו דער אטוואריטעט לערערין פון צושניידען און נעהען, העלכע לערענדיג שוין 24 יאהר, גיבט א גאראנטיע צו ערלערנען דאס פאך. לערנט אויס גרינדליך אין פערלויף פון א חדש צושניידען, נייהען, מ'ערעל-רען און מאסען לוים'ן נעמס סיסטעם פון די פאריזער און ווינער שולען.
דער נאנצער קורס קאסט נור 45 זל. אונטער-ריכטונג 15% הנחה. אייגשרייבונגען פון 3—11 און פון 7—5.
פ. גרינבלאט
זשעראמסקיעגא 9 ווו. 33
רעכטס אפיצינע. 1-טער שטאק.

די מוסטערהאפטע שולע פאר יור. אינטעליגענץ פון נאוואטיעסקא-נעגענד

Dla dzieci żyd. inteligencji północnej dzielnicy miasta.

ד-קלאסיגע
שולע
— פון —
קאצנעלסאן-נאחומאוו
נאר לודזקא 6 נייע גאס
בייי נאוואמיעסקא

שילער און שילערינס פון 6—14 יאהר ווערען אנגענומען אין די שולע-קלאסען

50% ביליגער

איז די גאכשיטאן-שולע פאר ארגאניזאציע פון אלע לעוודים

פוילישע

איז די אונטערריכטס-שפראך פון אלע לעוודים

העברעאישע

און אלע לעוודי-קודש ווערט געלערנט גרינדליך

7-kl.
SZKOŁA
Kaccenelson-Nachumow
ul. nadŁódką Nr. 6
przy Nowomiejskiej

אונטער דער פערזענלי- כער הנהלת און חשגחה פון

ר' הנימין יעקב קאצנעלזאן

ווערט נעגרינדעט ספעציעל פאר מנאבעו פון מצטערע ש"מדאקסישע עלטערן (פון 4—14 יאהר)

א רעליגיעזער חדר (נאכמיטאג פון 4—7)

מיט דעם חדר-ארגאנעם פון אלע לעוודי-קודש: חומש, רש"י, תנ"ך, פסוק, גמרא.

ד' אלול — 1927 — 119

אין דער אנפאנג פון די לעקציעס. אלע שילער און שילערינס מוזען קומען אין שולע. אייגשרייבונגען פון 11—2 אין פון 4—7. מיטבראנגען א מעדיצינע און א פאקטו-שיין פון קינד.

מאדערנע פרעבלשולע Freblówka nowoczesna

פאר קינדער פון 3—6 יאהר

פוילישע אינטערריכטס-שפראך פון דער I גרופע. העברעאישע אין דער II גרופע. גימנאסטיק, רימשישע מעגן, חנוכאריעם. גוטע אויפזיכט, ענטוויקלונג און בעסטע ערציהונג.

50% ביליגער איז די נאך יאהר פרעבלשולין פון 2—6 פאר אנדערע מעלטע אדער שוואכע קינדער.

דעם וועלט-רעקארד האבען געשלאגען די

גומי-אבצאסען
„GLOBUS"

א בעזוגד איז דער מאקע פון דער אויסצייכנונג פון דער אייגציגער פירמא

Pierwsza Polska Fabryka Wyrobów Gumowych „GLOBUS"
w Łodzi, ul. Piotrkowska 220

פאר דעם ערשטקלאסיגען טארט פון די דאזיגע אויסארבייטונגען מיט דער הייכסטער אויסצייכנונג „Grand Prix" זי אויך מיט א גאלדענעם מעדאל אויף דער אויסשטעלונג אין רום אין יאהר 1927 און אויך אויף דער אויסשטעלונג „פאסטעמפ" אין יאהר 1927 אין פאריז אויך מיט א גאלדענעם מעדאל. גומי-זוילען „GLOBUS" זענען דעריבער די בעסטע און ביליגסטע.

נאראנטיע אויף 3 חדשים. פאדערט איבעראל.

מעבעל-מאגאזין

פון פעראייניגטע טישלער און טאפעצירער

Narutowicza 45.

Tel. 60-02 קאאפער. מיט בעשר. ה. Tel. 60-02

בעזיצט אויף לאנגער קעמפלעט-אינגריכטונגען פון וואוינונגען פון די בעשטדענסטע ביז צו די ליקסוסאוטע, ווי אינגריכטונגען פון שלאף-צימער, עס-צימער, קאביינעטען, סאלאנען, קיכען, קלוב-מעבעל, ביוראָ-מעבעל, זשיראנדאלען, אפטלען, בילדער א.א. מיר געבען אויך אן אלערלי בעשטעלונגען פון געביט פון אינערליכער ארכיטעקטור

די פערוואלטונג.

Tel. 60-02 | Narutowicza 45. | Tel. 60-02.

„פראצא"

די געזעלשאפט צו פערשפרייטען פראם. ארבייט צווישען יוד. פרויען אין לאדז, וואולטשאנסקא 21

מאכט דערמיט בעקאנט, אז ס'ווערען אנגענומען אנשרייבונגען אויף

1) צישניידען און נייהען קלעדער ווי אויך קינדער-קאנפעקציע.

2) ווייסע און קאלירטע שטיקערייי-ארבייט ווי אויך האנד-ארבייט, וואס נעהט ארויס אין בעזיג פון פאסענדע קונסט.

3) היטען-מיצערן: קאפעלושען, פאנטאזיע-שאשען, אפנאזשורען.

4) מאניקור.

דאס פעקרעטאריאט נעמט אן אינשרייבונגען און ערטלט אינפארמאציעס פון 10 ביז 12 פארם. 3514

אויפ'ו ווינטער-סעזאן

איז מיין לאגער פון פאטאפעל פערזע- הען מיט דאמען און קינדער-באכען פון 20—29 זלאטיס, קאלאשען אין- און אויסלענדישע פון 7—15 זלאטיס, מארגן-פאנטאפעל אין פערשידענע פארבן פון 6—15 זל., ווי אויך שוואמען און זאמש-לעדערלעך עמפעהלט צו זעהר צוגעגנליכע פרייזען.

Jan Tsakumakis, 7 Piotrkowska 7

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען אוו צאהו - ערצטליכער קאבינעט

„SANITAS"

צענעלניאנא 29, טעל. 44-51.

נעמען אן פאלגענדע דאקטוירים:

ד"ר י. איציגסון	ד"ר ש. מאלאוויסט	ד"ר י. שטיינבערג
ד"ר איזיך	ד"ר עגגעל	ד"ר ל. שאיראוויטש
ד"ר ח. גוטשטאט	ד"ר ה. פריד	ד"ר א. שטיינבערג
ד"ר ג. גערשטין	ד"ר ל. פריבולסקי	צאהן-ערצטן:
ד"ר ח. לאסקי	ד"ר א. קאצענעלזאן	י. ציקער
ד"ר ז. זפוזינזאן	ד"ר ס. קאנאר	ב. גרינשטיין-גארקאוי
פרוי ד"ר מ. לעווינזאן	ד"ר פ. ראזענבערג	ע. קרעניצקא-ציפין
ד"ר ע. מארטקאוויטש	ד"ר ה. ראקאוסקי	ע. שאצקע
	פר. ד"ר ע. ראזענבלאט	

אנטליופן פון אויגן, בלוט, שטול-גאנג און שפייזעכץ.

ערשטע לאדזער כעמישע

פעלץ-פארבעריי און גארבערייי

W. Schönman Gdańska (Długa) 8 II p. fr.

נעמט אן צום פארבען אלע ארט פוטער אויף אלע קאלירען, ווי אויך אפשרישען אויף די פאריגע קאליר. נעמט אן צו שטרייכען שטראמלען און אלע ארט פוטער דורך ווייקשריע, דאס די אויבערהאאר ווערט נישט בעשעדיגט. אלעס נאך לייפציגער מיסטעם. דויערהאפטיגע פארבען. צוגעגנליכע פרייזען. רייניגונג פון יעדע פוטער.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען אוו צאהו-ערצטליכער קאבינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראכאווסקי	גאז-, האלז, אויערן-קר.	פון 10-11 3—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערוען-קראנקהייטען	פון 12—2
ד"ר רוזשאנער	הויט און גע- שלעכטס-קר.	10—11 פון 1-2 נ.
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	12½—1 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	פון 4—5 נ. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אינערע, טעפע. חערץ, לונגען	11—1 6—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	2—12 4—6
צאהן-ארצט א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9 3—9

פינסטליכע חשחשזאגונג-בעשטראלונג. פאסטן-שטעלען מיט דער לעטשניצע איז געסטעט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

קוואדרן - לאמפ. דיאטערמיע און עלעקטריש-בייטשע קאטינגען. וויזשען אין דער שטאט. קאמען אויך צו גוטע. אלע ארט מעדיצינישע אנזליוגן. — קורסען פאר שטאמלער. אימפונגען גענען שכארלאטינע.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען אוו צאהו-ערצטליכער קאבינעט

„SANITAS"

צענעלניאנא 29, טעל. 44-51.

נעמען אן פאלגענדע דאקטוירים:

ד"ר י. איציגסון	ד"ר ש. מאלאוויסט	ד"ר י. שטיינבערג
ד"ר איזיך	ד"ר עגגעל	ד"ר ל. שאיראוויטש
ד"ר ח. גוטשטאט	ד"ר ה. פריד	ד"ר א. שטיינבערג
ד"ר ג. גערשטין	ד"ר ל. פריבולסקי	צאהן-ערצטן:
ד"ר ח. לאסקי	ד"ר א. קאצענעלזאן	י. ציקער
ד"ר ז. זפוזינזאן	ד"ר ס. קאנאר	ב. גרינשטיין-גארקאוי
פרוי ד"ר מ. לעווינזאן	ד"ר פ. ראזענבערג	ע. קרעניצקא-ציפין
ד"ר ע. מארטקאוויטש	ד"ר ה. ראקאוסקי	ע. שאצקע
	פר. ד"ר ע. ראזענבלאט	

אנטליופן פון אויגן, בלוט, שטול-גאנג און שפייזעכץ.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען אוו צאהו-ערצטליכער קאבינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראכאווסקי	גאז-, האלז, אויערן-קר.	פון 10-11 3—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערוען-קראנקהייטען	פון 12—2
ד"ר רוזשאנער	הויט און גע- שלעכטס-קר.	10—11 פון 1-2 נ.
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	12½—1 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	פון 4—5 נ. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אינערע, טעפע. חערץ, לונגען	11—1 6—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	2—12 4—6
צאהן-ארצט א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9 3—9

פינסטליכע חשחשזאגונג-בעשטראלונג. פאסטן-שטעלען מיט דער לעטשניצע איז געסטעט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

קוואדרן - לאמפ. דיאטערמיע און עלעקטריש-בייטשע קאטינגען. וויזשען אין דער שטאט. קאמען אויך צו גוטע. אלע ארט מעדיצינישע אנזליוגן. — קורסען פאר שטאמלער. אימפונגען גענען שכארלאטינע.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען אוו צאהו-ערצטליכער קאבינעט

„SANITAS"

צענעלניאנא 29, טעל. 44-51.

נעמען אן פאלגענדע דאקטוירים:

ד"ר י. איציגסון	ד"ר ש. מאלאוויסט	ד"ר י. שטיינבערג
ד"ר איזיך	ד"ר עגגעל	ד"ר ל. שאיראוויטש
ד"ר ח. גוטשטאט	ד"ר ה. פריד	ד"ר א. שטיינבערג
ד"ר ג. גערשטין	ד"ר ל. פריבולסקי	צאהן-ערצטן:
ד"ר ח. לאסקי	ד"ר א. קאצענעלזאן	י. ציקער
ד"ר ז. זפוזינזאן	ד"ר ס. קאנאר	ב. גרינשטיין-גארקאוי
פרוי ד"ר מ. לעווינזאן	ד"ר פ. ראזענבערג	ע. קרעניצקא-ציפין
ד"ר ע. מארטקאוויטש	ד"ר ה. ראקאוסקי	ע. שאצקע
	פר. ד"ר ע. ראזענבלאט	

אנטליופן פון אויגן, בלוט, שטול-גאנג און שפייזעכץ.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען אוו צאהו-ערצטליכער קאבינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראכאווסקי	גאז-, האלז, אויערן-קר.	פון 10-11 3—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערוען-קראנקהייטען	פון 12—2
ד"ר רוזשאנער	הויט און גע- שלעכטס-קר.	10—11 פון 1-2 נ.
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	12½—1 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	פון 4—5 נ. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אינערע, טעפע. חערץ, לונגען	11—1 6—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	2—12 4—6
צאהן-ארצט א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9 3—9

פינסטליכע חשחשזאגונג-בעשטראלונג. פאסטן-שטעלען מיט דער לעטשניצע איז געסטעט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

קוואדרן - לאמפ. דיאטערמיע און עלעקטריש-בייטשע קאטינגען. וויזשען אין דער שטאט. קאמען אויך צו גוטע. אלע ארט מעדיצינישע אנזליוגן. — קורסען פאר שטאמלער. אימפונגען גענען שכארלאטינע.

לעזט אויפמערקזאם!

נאך א פולשטענדיגער רעארגאניזאציע פון מיין ווערקשטעל, עמפעהל איך די ג' קונדשאפט פון אייגענער אויסארבייטונג אין

א גרויסען אויסוואהל

געבעטע שטיהל

געדעקט מיט לעדער, גאבעליו, מאראקא, זייד, ווי אויך גאבעליו און זייד.

קאזעטן, מאטראצען

פון פערשידענע סארטען, טישען און טישלעד (אוואלע) נאנדאלקעס אטאמאנס אלעס לויט פאריזער מאדעלען פון עכט טרוקען האלץ. לאנגטערמיניגע גאראנטיע. צוגענגליכע פרייזען און בעסטע בערינגונגען.

בעפאר איהר קויפט, בעט איך אויבעדינגט צוערשט מיך צו בעזוכען און זיך איבערצייגען. מיט אכטונג

ל. ווייטשזיק אוסקי
10 נאוואמיעסקא 10

ערשטקלאסיגער

קירזשנער-ווערקשטעל

מ. שאליט, פיעטריקאווער 33

נעפעהלט צום ווינטער-סעזאן זעמטליכע פעלץ-אויסארבייטונגען פון אייגענע און אנפערטרויטע ווארע. צוגענגליכע פרייזען און בעדינגונגען.

אדערט איבעראל

נאר פאטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהען מיט דער פאטריקס-מארקע

Palma-Patent

פאר ווייכען מיר גאראנטירען.

אויך שטעטס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניכעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנעס, קינדער-וועגעלעד, חדיכע קינדער-בעגעלעד, שאטקאווע און געבעטע מאטראצען.

ביליגסטע פרייזען! רעיעלסטע בעדינגונגען

לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 81-85.

מעבעל-מאגאזין

פון פעראייניגטע טישלער און טאפעצירער

Narutowicza 45.

Tel. 60-02 קאאפער. מיט בעשר. ה. Tel. 60-02

בעזיצט אויף לאנגער קעמפלעט-אינגריכטונגען פון וואוינונגען פון די בעשטדענסטע ביז צו די ליקסוסאוטע, ווי אינגריכטונגען פון שלאף-צימער, עס-צימער, קאביינעטען, סאלאנען, קיכען, קלוב-מעבעל, ביוראָ-מעבעל, זשיראנדאלען, אפטלען, בילדער א.א. מיר געבען אויך אן אלערלי בעשטעלונגען פון געביט פון אינערליכער ארכיטעקטור

די פערוואלטונג.

Tel. 60-02 | Narutowicza 45. | Tel. 60-02.

בעפאר

דו וועסט זיך איינארדנען

געהצו די פירמא

Markowicz i Nasielski

6 פיעטריקאווער 6
מעלעפאן 49-71.

נאר דארט הערסט אינקויפען

מעבעל

אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען און מיט לאנג-ערמיגע אויסצאהלונג

פאבריק: פלאדניצקא — 10 —

די ארבייט איז גאראנטירט. :: סאלאר-פרייזען. אינגענע אויסארבייטונג.

כראפט-טישלער

אין-רעכנונג און צוגעבן.

רעכנונג, מיט אין אן מולדעס, אינצעלנע אויס- טערטייבונגען א.ז.ו. אלעס אין בעסטער אויספיה- רונג, אויסער דעם זעהר ביליג, זאמארט אויף לאגער ליפערבאר

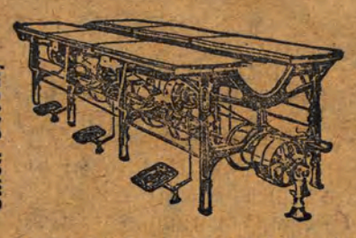

Union-Special

ווי-מאשינע

ספעציעלע מא- שינען פאר אלע צווייגען פון אינדוסטריע און האנדווערק, מאשי- נען צו גארן, שמולמאשינען, טעלען, רעפעראטורע.

Perła i Pomorski
Piotrkowska 69, tel. 8-24.

Odlot z Łodzi do Warszawy g. 9.
„ z Warszawy do Łodzi g. 15.

Przewóz 1 kg. towarów między Łodzią a Warszawą kosztuje zaledwie 50 groszy, do Lwowa, Krakowa lub Gdańska Zł. 1.—, do Wiednia Zl. 1.50.

Towar wysłany samolotem tego samego dnia przybywa na miejsce przeznaczenia.

Informacje w Łodzi
Piotrkowska 67
tel. 311, Lotnisko 26-15.

לאדזער טאגעבלאט

לעזט און אבאנירט — דאס —

קלייניק

פון די דאקטוירים:

שארלאמא — אייגראוא, רייטלער — סוריאנסקא, מיכאל סאנטאר און י. בוים.

לאדז, אנראדאווא 10, טעל. 13-57.

III קלאס. III

פרויען-קראנקהייטען פון 1½—11½.

מעבעל

קאמפלעט-איינריכטונגען ווי אויך ענצעל קוים ן אלע מיט די פאלגענדע פירמע

Flakowicz i Recht

145 פיעטריקאווער 145
דארט איז די בעסטע אויסארבייטונג

וויכטיג פאר דאמען!

2 50 זל. נור מאכט איך די אלגעמיינסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די אלטעסטע מיטן פיטער- ארבייט איך אויף געגליך גט. געדענקט די אדרעס: 28 זאוואדזקא 28

אין הויף, 2-טען אינגאנג, לינקס פארטער.

בעם. מאכט איך שיפאו-וועלור- סא- מעט- און פילץ-היטע אין אלע נור מער סארטען און פארבען אין מיינסטער אויספיהרונג. דער פרייז איז גאר אויך א קורצער צעט.

7 זל.

„TOLA"

לעזט און אבאנירט — דאס —
„לאדזער טאגעבלאט.

מעבעל

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען אוו צאהו-ערצטליכער קאבינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראכאווסקי	גאז-, האלז, אויערן-קר.	פון 10-11 3—2 7—8
ד"ר יוסטמאן	נערוען-קראנקהייטען	פון 12—2
ד"ר רוזשאנער	הויט און גע- שלעכטס-קר.	10—11 פון 1-2 נ.
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	12½—1 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	פון 4—5 נ. 1—2
ד"ר ווייגבערג	אינערע, טעפע. חערץ, לונגען	11—1 6—7
ד"ר סטופעל	רענטגען	2—12 4—6
צאהן-ארצט א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9 3—9

פינסטליכע חשחשזאגונג-בעשטראלונג. פאסטן-שטעלען מיט דער לעטשניצע איז געסטעט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

קוואדרן - לאמפ. דיאטערמיע און עלעקטריש-בייטשע קאטינגען. וויזשען אין דער שטאט. קאמען אויך צו גוטע. אלע ארט מעדיצינישע אנזליוגן. — קורסען פאר שטאמלער. אימפונגען גענען שכארלאטינע.

מעבעל

קאמפלעט-איינריכטונגען ווי אויך ענצעל קוים ן אלע מיט די פאלגענדע פירמע

Flakowicz i Recht

145 פיעטריקאווער 145
דארט איז די בעסטע אויסארבייטונג

די לאנגיעהריגע

טאמבוריר-ווערקשטעל

א. לעיבאוויטש

— 2 —

נעהמט אן אלערלי טאמבוריר-ארבייטען ווי אויך ווערטירען. שעהרען דאמען-קאנפעקציע א.א.וו. פיגקט. אויספיהרונג און רעיעלע בעהאנדלונג.

קעלערס אדער רעמיזעס

נאהנט צו דער אלט-שטאט ווערט פון זאפארט

געזוכט.

לעווקאוויטש, קאשטשעלנא 4, טעל. 35-76.

סימפעטארין — כירורגיש

קלייניק

פון די דאקטוירים:

שארלאמא — אייגראוא, רייטלער — סוריאנסקא, מיכאל סאנטאר און י. בוים.

לאדז, אנראדאווא 10, טעל. 13-57.

III קלאס. III

פרויען-קראנקהייטען פון 1½—11½.

אבאנאמענטס-פריזן: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פרעמדקרייך און בעל- גיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר. אנאנסען-פריזן: פאר א מ"מ. מעטער-שורה פאר'ן סעקסט 16 גר., פרעמדע 24 גר., אין עקסט 40 גר., פרעמדע 60 גר., נאכן טעקסט 12 גר. פרעמדע, 1.8 פאר אויסלענדישע מאנאטן 100% טייערער. אויסער דער שטאט—אויס 50% טייערער. פון די פרעמדן מוזען מ'ן פארגעזען קיין ראבאט.

Redaktor wydawca E. Hamburski.

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16